

Kouvolan kaupunki

ERITYISRYHMIEN

HYVÄ ASUMINEN

Tarveselvitys ja palvelustrategia
vuoteen 2017

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Tiivistelmä	4
3. Erityisryhmien asumispalvelujen lakimääräinen perusta	6
4. Erityisryhmien asumispalveluihin liittyvät käsitteet	7
5. Palvelustrategian valmistelun organisoituminen ja aikataulu	7
6. Palvelustrategian pohjaksi laadittavan selvityksen tavoitteet	8
6.1. Selvitykselle asetetut tavoitteet	8
6.2. Tavoitteiden takana olevat skenaariot ja muutostrendit	8
6.3. Muut palvelustrategian lähtökohdat	9
6.3.1. Valtakunnalliset suositukset ja linjaukset	9
6.3.2. Kunnalliset suositukset ja linjaukset	11
7. Asumispalvelujen nykytilakartoitus	12
7.1. Päihdekuntoutujien asumispalvelut	12
7.1.1. Oma toiminta	12
7.1.2. Ostopalvelut	14
7.2. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut	16
7.2.1. Oma toiminta	16
7.2.2. Ostopalvelut	18
7.3. Vaikeavammaisten palveluasuminen	22
7.3.1. Oma toiminta	22
7.3.2. Ostopalvelut	23
7.4. Kehitysvammaisten asumispalvelut	24
7.4.1. Oma toiminta	24
7.4.2. Ostopalvelut	26
7.5. Muut erityistarpeet	29
8. Asumispalvelujen tuotannon analysointi ja vastaaminen tarpeisiin	30
8.1. Swot-analyysi	30
8.2. Asiakasanalyysi	31
8.2.1. Päihdekuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat	31
8.2.2. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat	32
8.2.3. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat	33
8.2.4. Kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakkaat	33
8.2.5. Asiakkaiden itsearviointi	34

8.3. Asumispalvelujen tuotteistamispilotti.....	34
8.4. Asumispalvelujen palveluohjauksen prosessi	35
8.5. Asumispalvelujen jonotus- ja sijoittelujärjestelmä	35
8.6. Palvelusetelin käyttöönotto palvelujen valinnanvapauden lisäämiseksi.....	36
8.7. Muiden palvelualueiden toiminnan ja suunnitelmien vaikutus tarvearvioon	36
9. Tarvearvion vaikutus palvelujen kehittämiseen ja johtopäätökset.....	36
10. Toimenpide-ehdotukset erityisryhmien asumispalvelujen palvelutarjonnan kehittämiseksi	37
11. Palvelustrategiset linjaukset	39
Lähteet.....	42

Liitteet

1. JOHDANTO

Pohjois-Kymenlaakson kuuden kunnan yhdistyminen yhdeksi Kouvolan kaupungiksi toi yhteen erityisryhmien asumispalvelujen kirjjon, jota ei luonnollisesti oltu suunniteltu koordinoitusti. Eräät kunnat olivat hoitaneet ko. asumispalvelut pääasiassa itse, kun taas toiset olivat sijoittaneet asiakkaita pääasiassa yksityisten tuottamiin palveluihin, osa myös oman kunnan ulkopuolelle. Uudessa Kouvolassa on käynyt välttämättömäksi suunnitella erityisryhmien asumispalvelut yhtenä koordinoituna kokonaisuutena sekä asettaa painopisteet kokonaisuutta parhaiten hyödyntävällä tavalla.

Kaupunki on valmistellut palvelustrategiaansa vuoden 2010 aikana ja samanaikaisesti sekä siihen liittyen on valmisteltu tätä erityisryhmien palvelustrategiaa.

Valtioneuvoston periaatepäätös ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämisestä vuosina 2010 – 2015 on omalta osaltaan jouduttanut tämän asiakirjan valmistumista.

Työ kuuluu tilaajan ja tuottajan välisen Aikuissosiaalipalvelujen palvelusopimuksen 1.1.–31.12.2010 mukaisiin tehtäviin. Sopimuksen mukaan erityisryhmien asumispalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta laaditaan palvelustrategia yhdessä tilaajan kanssa. Suunnitelmaa on työstänyt elokuusta 2009 lukien tilaajan ja tuottajan yhteinen työryhmä, jota allekirjoittanut on johtanut (liite 1).

Erityisryhmien palvelustrategiatyö on liittynyt myös Kaste-ohjelman mukaiseen Kaakon Sote-Into –hankkeeseen, jonka tavoitteita ovat mm. integroidut palveluprosessit ja –rakenteet, henkilöstön osaamisen, osallisuuden ja johtamisen vahvistaminen sekä kustannuskehityksen hillitseminen. Em. hankkeen rahoituksella on voitu irrottaa ajalle 1.3. - 30.9.2010 vammaispalvelujen palvelupäällikkö Marjatta Horppu tekemään muun henkilöstön avustamana perusteellista selvitystyötä erityisryhmien asumispalvelujen nykytilasta Kouvolassa, ohjaamaan asiakasanalyysien tekoa, selvittämään asiaa koskevat valtakunnalliset linjaukset ja suositukset sekä valmistelemaan niiden paras mahdollinen soveltamistapa Kouvolan palvelukokonaisuudessa.

Työtä on tehty tilaajan ja tuottajan kesken hyvässä yhteistyössä, innostuneesti ja paneutuen, mikä on vaatinut kaikilta ylimääräisiä ponnistuksia. On pitänyt nousta arki-työn yläpuolelle ja katsoa palveluja kokonaisuutena, etäämmältä, arvioiden niitä sekä luodata niitä asiakkaiden nykyisiä ja tulevia tarpeita vasten. Palvelustrategiasta on syntynyt kokonaisuus, jonka arvioidaan voivan palvella ao. palveluja tarvitsevia kuntalaisia alkaneen vuosikymmenen loppupuolelle, vuoteen 2017 saakka. Palvelustrategia, tultuaan hyväksytyksi päättävissä elimissä, antaa myös palveluntuottajille selkeät suuntaviivat kaupungin kanssa erityisryhmien asumispalveluissa tehtävälle yhteistyölle sekä sen kehittämismahdollisuuksille.

Kiitän lämpimästi kaikkia tähän palvelustrategiatyöhön osallistuneita. Tästä on hyvä jatkaa.

Niina Korpelainen
tilaajapäällikkö, sosiaalipalvelut

2. TIIVISTELMÄ

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut on Kouvolan kaupungin perusturvapalveluissa organisoitu aikuissosiaalipalvelujen palvelualueella sosiaalisen kuntoutuksen palveluysikköön, jossa on erityisryhmien asumispalvelujen toimintayksikkö, ja vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten asumispalvelut vammaispalvelujen palveluysikköön. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on asiakkaita noin 390 (omat palvelut noin 150, ostopalvelut noin 240 asiakasta), vaikeavammaisten palveluasumisessa noin 70 (omassa kodissa noin 30, palvelutaloissa noin 40) ja kehitysvammaisten asumispalveluissa noin 200 (omat palvelut noin 70, kuntayhtymän palvelut noin 55, ostopalvelut muilta noin 75). Lisäksi päivätoiminnassa käy päivittäin useita kymmeniä henkilöitä.

Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämis- ja laatusuosituksen sekä vammaisten ja kehitysvammaisten asumispalvelujen laatusuosituksen korostavat asiakaslähtöisyyttä ja asumisen turvaamista ensisijaisesti omassa kodissa.

Asiakkaita on jouduttu sijoittamaan Kouvolan ulkopuolelle ostopalveluysikköihin, joka vaikeuttaa asiakkaiden asioiden hoitoa, kuntoutumisen seurantaa ja omaisten yhteydenpitoa. Yksityisiltä palveluntuottajilta ostetaan asumispalvelupaikkoja Kouvolan ulkopuolelta päihde- ja mielenterveyskuntoutujille noin 35 ja vammaisille sekä kehitysvammaisille noin 13.

Erityisryhmien asumispalveluja käyttävien asiakasanalyysin kohteena keväällä 2010 olivat kaikki asumispalvelujen asiakkaat päivätoimintaa lukuun ottamatta. Vaikeavammaisten palveluasumisen osalta tehtiin vain ikäryhmittäinen jaottelu palvelun mukaan (omassa kodissa/palvelutalossa). Asumispalvelujen asiakkaiden toimintakykyä arvioitiin yhdessä henkilöstön kanssa. Osa asiakkaista arvioi itse omaa toimintakykyä ja palvelujen tarvetta. Asiakasanalyysit ja tarvearviot osoittavat, että osa asiakkaista on ”väärissä paikoissa”. Asiakkaat pyritään vähitellen siirtämään heidän tarpeisiinsa parhaiten vastaaviin palveluihin. Asiakkaiden palvelusuunnitelmia arvioidaan säännöllisesti. Asiakkaat pyritään kuntouttamaan kevyempiin palveluihin. Kouvolan ulkopuolelle sijoitetuista asumisyksiköistä siirretään asiakkaita takaisin Kouvolaan lähemmäs omia sosiaalisia yhteisöjään.

Tarveselvityksen mukaan päihde- ja mielenterveyskuntoutujien sekä muiden alle 65-vuotiaiden erityisryhmien asumispalvelujen tarve kasvaa jatkuvasti. Kehitysvammaisten asumispalvelujen tarve kasvaa, kun lapsuuden kodistaan itsenäistyvät nuoret ja iäkkäiden vanhempien luona asuvat kehitysvammaiset tarvitsevat asumispalveluja ja laitoshoidon vähentäminen edellyttää asumisen järjestämiseen uusia ratkaisuja. Suurin osa laitoshoidossa olevista kehitysvammaisista voisi siirtyä tehostettuun palveluasumiseen. Kaikissa erityisryhmissä on tarvetta erityisesti tehostettuun palveluasumiseen ja asumisen tukeen, varsinkin tuettuun asumiseen. Palveluasumisen osuutta asumispalvelujen palvelumuodoissa voidaan vähentää.

Palveluohjaus ja sen onnistuminen nousee yksilötasolla ratkaisevaksi tekijäksi tulevien vuosien asumispalvelujen järjestelyissä. Palveluohjauksen avulla asiakas löytää parhaiten asumistarpeitaan vastaavaa palvelua, mikä on myös taloudellisesti tarkoituksenmukaisinta. Palveluohjauksen vahvistaminen on asumispalvelujen strateginen menestystekijä jatkossa ja sen kehittämiseen panostetaan.

Vuoteen 2017 mennessä erityisryhmien asumispalveluissa vahvistetaan kotiin annettavia palveluja ja siihen liittyviä tukipalveluja ja tuettua asumista. Asumisen tukea os-

topalveluna ei lisätä, vaan toimintaa lisätään asumisen ohjaajien ja asumisyksiköiden henkilöstön avulla. Kouvolan yhteispäivystys- ja kriisikeskushanke 2010–2012 sisältää kahden projektityöntekijän palkkaamisen tukemaan asumisen ohjauksen keinoin mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisen jatkumista kotona. Vammaispalveluihin palkataan yksi henkilökohtainen avustaja vuodesta 2011 lukien.

Omaa asumispalvelutuotantoa järjestetään uudella tavalla vuonna 2012 muuttamalla Kouvolan Asunnot Oy:n omistama kerrostalo (Salmentöyryntie 8) erityisryhmien asumisyksiköksi, jossa saavutetaan palvelun porrasteisuus ja toiminnallisuus. Hanke käsittää yhteensä noin 40 tehostetun palveluasumisen, palveluasumisen ja tuetun asumisen paikkaa. Yksikössä on myös intervalli- ja kriisipaikkoja sekä lyhytaikaista starttiasumista. Uuden yksikön myötä lakkautetaan Kouvolan huoltokoti ja Kiurunkujan asumisyksikkö, jotka eivät toimitiloiltaan tai muutoin vastaa asukkaiden nykyisiä tarpeita. Huoltokodin tilat jäisivät nuorten tuetun asumisen käyttöön ja Kiurunkujan asuntoja voitaisiin käyttää muiden erityisryhmien tuettuun asumiseen.

Mielenterveyskuntoutujien palveluasumista otetaan omaksi toiminnaksi 1.12.2011 alkaen, kun uuteen 15-paikkaiseen asumisyksikköön siirretään asiakkaat kahdesta joulukuussa 2011 toimintansa lopettavasta yksityisestä asumisyksiköstä.

Vuoden 2010 lopussa valmistuvaan Marjoniemi II:n asumisyksikköön saadaan erityisryhmien asiakkaille 18 tehostetun palveluasumisen paikkaa. Sinne siirretään päihdedementikkoja ja vastaavia asiakkaita omista asumisyksiköistä ja ostopalveluista, jolloin muut yksiköt voivat keskittyä aktiivi-ikäisten asumisen tukemiseen ja asiakkaiden sosiaaliseen kuntoutukseen.

Kehitysvammaisten tehostettua palveluasumista siirretään myös kaupungin omaksi toiminnaksi Kumpulän ja Pihlajiston asumisyksikköhankeissa vuosina 2011–2012. Kumpulän hankkeessa rakennetaan 7 uutta tehostetun palveluasumisen paikkaa. Pihlajiston hankkeessa peruskorjataan 6 asumisyksikön asuntoa ja 10 viereisessä kerrostalossa olevaa asuntoa niin, että yksikköön tulee 12 tehostetun palveluasumisen ja 5 tuetun asumisen paikkaa.

Vuoteen 2017 mennessä erityisryhmien asumispalvelujen järjestämisessä kaupungin oman toiminnan osuus suhteessa ostopalveluihin lisääntyy päihde- ja mielenterveyskuntoutujien ja kehitysvammaisten asumisen tuessa (tukiasuminen, tuettu asuminen) sekä tehostetussa palveluasumisessa. Vaikeavammaisten palveluasuminen omassa kodissa lisääntyy. Oman toiminnan osuus mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa lisääntyy, päihdekuntoutujien palveluasumisessa säilyy nykyisellään ja kehitysvammaisten palveluasumisessa vähenee jonkin verran.

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän Carean osuus kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen järjestämisessä lisääntyy laitoshoidon vähentämisen myötä. Carea rakentaa uusia tehostetun palveluasumisen yksiköitä.

Palveluseteli otetaan vuonna 2012 käyttöön vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun järjestämistapana ja päihde- ja mielenterveyskuntoutujien ja kehitysvammaisten asumispalveluissa.

Yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa on tarkoitus lisätä kaikenmuotoisen asumisen tueksi ja asukkaiden sosiaalisen verkoston ja vertaistuen vahvistamiseksi.

3. ERITYISRYHMIEN ASUMISPALVELUJEN LAKIMÄÄRÄINEN PERUSTA

Sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaan kunnan on huolehdittava asumispalvelujen järjestämisestä niitä tarvitseville. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) mukaan kunta voi järjestää tehtävän hoitamalla toiminnan itse, sopimuksin muun kunnan tai kuntien kanssa, olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä, hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelun tuottajalta tai antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin. Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen asiakkaina ovat päihde- ja mielenterveyskuntoutujat sekä muut alle 65-vuotiaat erityisestä syystä asumispalveluja tarvitsevat henkilöt.

Vammaispalvelulain (380/1987) mukainen palveluasuminen on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutuakseen jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. Kunnalla ei ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Kehitysvammaisten erityishuoltolain (519/1977) mukaisia palveluja annetaan henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Vammaispalvelulaki on ensisijainen kehitysvammalakiin nähden. Kehitysvammalain mukaisia palveluja on järjestettävä silloin, jos vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja tukitoimet eivät ole asiakkaalle riittäviä tai sopivia.

Asiakkailta perittäviä maksuja säätelevät laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992 ja 912/1992). Perusturvalautakunta päättää asiakasmaksuista vuosittain. Sosiaalihuoltolain mukaisen asumispalvelun asiakkailta peritään maksukyvyyn mukainen maksu. Ryhmätoiminta, asumisen ohjaus, tukihenkilöt, tukiasuminen ja päivätoiminta ovat asiakkaille maksuttomia. Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten palveluasuminen on maksutonta ja asiakas maksaa vain tarvikemaksun tai siivousaine- ja pyykkimaksun. Kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaiset palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia ja asiakas osallistuu vain ylläpitokustannuksiin. Vuonna 2010 palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen ylläpitomaksu on 55 €/kk tai yksilökohtaisen käytön mukaan pienempi. Asumisesta asiakas maksaa vuokran ja yksikön tarjoamista aterioista ateriamaksun siitä riippumatta, mikä lain perusteella asumispalvelu on hänelle myönnetty.

4. ERITYISRYHMIEN ASUMISPALVELUIHIN LIITTYVÄT KÄSITTEET

Erityisryhmien asumispalveluilla tarkoitetaan palveluohjauksen, asumisen tuen, palveluasumisen tai tehostetun palveluasumisen järjestämistä henkilöille, jotka erityisesti syystä tarvitsevat apua asumisen järjestelyissä. Asumispalvelujen tavoitteena on tukea asiakasta selviytymään mahdollisimman omatoimisesti ja itsenäisesti asumiseen ja muuhun jokapäiväiseen elämään liittyvistä toiminnoista.

Erityisryhmien asumispalvelujen **palveluohjauksen** avulla arvioidaan asiakkaiden asumispalvelun tarve ja sijoittaminen. Palveluohjaus sisältää myös viranomaistoimintana tehtävät sijoitus- ja asiakasmaksupäätökset.

Asumisen tuella tarkoitetaan päivätoimintaa, tukihenkilötoimintaa, tukiasumista, tuettua asumista ja tehostettua tuettua asumista. Päivätoiminta on asiakkaiden toimintakyvyn mukaista mielekästä ryhmätoimintaa, jonka tavoitteena on psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitäminen.

Tukihenkilötoiminta on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat tukea henkilökohtaisessa elämässä tai asumisessa selviytymisessä. Tukiasuminen on tarkoitettu henkilöille, joilla on vaikeuksia selviytyä tavanomaisessa asumisessa. Asuminen on määräämisen ja perustuu asiakkaan kanssa tehtyyn tukiasumissopimukseen. Tuettu asumisen on tarkoitettu henkilöille, jotka pääsääntöisesti asuvat omissa vuokra- tai omistusasunnoissaan ja selviytyvät itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista, mutta saavat tarvittaessa apua asumisen ohjaajilta. Tehostettu tuettu asumisen on tarkoitettu henkilöille, jotka asuvat omissa vuokra-asunnoissaan, mutta selviytyäkseen itsenäisesti saavat päivittäin tukea asumisyksiköstä.

Palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka asuvat asumisyksikössä ja pystyvät päivittäin autettuina ja ohjattuina selviytymään päivittäisistä elämisen toiminnoista. Henkilökuntaa ei ole paikalla öisin.

Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka asuvat asumisyksikössä ja pystyvät jatkuvasti autettuina ja ohjattuina selviytymään päivittäisistä elämisen toiminnoista. Henkilökuntaa on paikalla ympärivuorokautisesti.

5. PALVELUSTRATEGIAN VALMISTELUN ORGANISOITUMINEN JA AIKATAULU

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien sekä muiden erityisryhmien asumispalvelujen kehittämistyöryhmä on toiminut sosiaalipalvelujen tilaajapäällikkö Niina Korpelaisen johdolla elokuusta 2009 alkaen. Työryhmässä on edustajat aikuissosiaalityöstä, sosiaalisesta kuntoutuksesta ja vammaispalveluista. Asumispalvelujen palvelustrategiaa valmistelemaan palkattiin Kaste-ohjelmassa, Kaakon SOTE-INTO -hankkeessa olevilla resursseilla kehittämissuunnittelija Marjatta Horppu ajalle 1.3.–30.9.2010. Samanaikaisesti on ollut valmisteltavana kehitysvammaisten laitoshoidon purkamiseen ja asumisen järjestämiseen liittyvä suunnitelma yhteistyössä erityishuollon kuntayhtymän kanssa (Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea).

6. PALVELUSTRATEGIAN POHJAKSI LAADITTAVAN SELVITYKSEN TAVOITTEET

6.1. Selvitykselle asetetut tavoitteet

Kouvolassa on hyväksytty uusi kaupunkistrategia vuodesta 2011 alkaen. Kaupungin toimintaa ohjaavat viisi arvoa: kaupunkilaisen paras, vastuullinen yhteistyö, tavoitteellisuus ja tehokkuus, rohkea uudistuminen, luotettavuus ja turvallisuus. Samanaikaisesti on valmisteltu palvelustrategiaa vuoteen 2017 saakka.

Erityisryhmien asumispalvelujen tarveselvityksen tavoitteena on analysoida asumispalvelujen nykytila ja selvittää, minkälaista palvelustrategiaa tarvitaan, jotta perustuvan valmisteilla olevan strategian tavoitteet voivat toteutua: tuottavuuden kannalta optimaalinen ja oikein mitoitettu palvelurakenne, tuottavuuden kannalta toimintakyvyllään ja kattavuudeltaan optimaalinen palveluverkko, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen koordinoitusti kaikkien toimijoiden toimesta sekä kustannustehokkuus. Selvityksen tuloksena syntyy aikuissosiaalipalveluille asumispalvelustrategia, jossa määritellään asumispalvelutuotannon tuotantotavat.

6.2. Tavoitteiden takana olevat skenaariot ja muutostrendit

Päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden huono-osaisuuden ja syrjäytymisen riski on suuri. Päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmien määrä kasvaa jatkuvasti. Sosiaalibarometrin mukaan hyvinvoinnin heikennykset ovat kahden viimeisen vuosikymmenen aikana olleet suurimmat päihde- ja mielenterveysongelmista ja pitkäaikaistyöttömyydestä kärsivillä. Julkinen palvelujärjestelmä kykenee heikoiten turvaamaan päihde- ja mielenterveyspalvelut. Henkilöt eivät hakeudu tai osaa hakeutua palvelujen piiriin. Kunnissa ei ole kohdennettu lisäresursseja päihde- ja mielenterveyspalveluihin, esim. avohoitoon, palveluohjaukseen, päivätoimintaan ja asumispalveluihin, vaikka palveluissa painopistettä on siirretty laitoshoidosta avohoitoon ja asumisessa kodinomaisempiin ratkaisuihin. (Sosiaalibarometri 2010.)

Edellä mainitut asiat ovat erityisen ajankohtaisia nyt, kun EU:ssa vietetään köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan teemavuotta 2010. Suomessa teemoiksi on valittu osallisuus ja yhteenkuuluvuus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma Kaste 2008–2011 (STM, julkaisuja 2008:6) määrittelee sosiaali- ja terveydenhuollon lähivuosien kehittämistavoitteet ja toimenpiteet. Kaste-ohjelman tavoitteena on lisätä osallisuutta ja vähentää syrjintää, lisätä terveyttä ja hyvinvointia sekä parantaa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta ja kaventaa alueellisia eroja. Tavoitteet pyritään saavuttamaan ehkäisemällä ongelmia ennalta ja puuttamalla näihin mahdollisimman varhain, varmistamalla henkilöstön osaaminen ja riittävyys sekä luomalla sosiaali- ja terveydenhuollon ehyet palvelukokonaisuudet ja hyvät toimintatavat.

Kouvola on mukana Kaste-ohjelmalla rahoitetussa Kaakon SOTE-INTO -hankkeessa, jonka tavoitteena on kansalaisten itsenäisen suoriutumisen tukeminen, integroitujen palveluprosessien ja -rakenteiden muodostaminen, henkilöstön osaamisen, osallisuuden ja johtamisen vahvistaminen sekä kustannusten kehityksen hillitseminen. Tilaajaorganisaatio laatii palvelustrategian siten, että asiakaslähtöiset palvelut ovat saatavissa kunnallisten, yksityisten ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Asiakkaat saavat sen palvelukokonaisuuden, mitä he tarvitsevat.

Kouvolan yhteispäivystys- ja kriisikeskushanke 2010–2012 on osa Etelä-Suomen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämishankekokonaisuutta, joka saa valtionavustusta Kaste-ohjelmasta. Tavoitteena on asiakkaiden pääsy ns. yhden luukun periaatteella moniammatillisten palvelujen piiriin akuuteissa tilanteissa, vaikuttavien interventioiden, jatkohoidon ja tarpeita vastaavien palvelujen järjestäminen, ennalta ehkäisyisen ensisijaisuus ja pitkällä aikavälillä kustannussäästöt korjaavissa palveluissa. Tavoitteena on selviämisaseman toiminnan aloittaminen vuoden 2011 alussa, alkuvaiheessa Kouvolan A-klinikan tiloissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteispäivystyksen aloittaminen osana KoTePa-Kouvolan terveyspalveluhanketta. Kotona asuvien päihde- ja mielenterveyskuntoutujien tueksi palkataan hankerahoilla kaksi asumisen ohjaajaa. Kouvolan A-klinikka suuntaa yhden työntekijän työpanoksen nuorten päihteiden käyttäjien kuntouttamiseen. Kriisikeskus muotoutuu hankkeen aikana em. toiminnoista sekä yhteistyöstä Kouvolan mielenterveysseuran Vuorovetohankkeen kanssa.

Psykiatrisen laitoshoidon käyttö on vähentynyt Kouvolassa viime vuodesta. Asumis- ja palvelujen vaikutukset laitoshoidon käyttöön tulee huomioida jatkossa.

Valtakunnallisten tilastotietojen mukaan psykiatrian asumis- ja palvelujen piirissä oli koko maassa vuoden 2008 lopussa asiakkaita noin 7.000, mikä oli yli 8 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Asiakkaista 49 % sai ympärivuorokautista hoitoa. Päihdehuollon asumis- ja palveluyksiköissä oli asiakkaita vuoden 2007 aikana 3.892 ja vuoden 2008 aikana 4.017. Vaikeavammaisten palveluasumisen piirissä oli vuonna 2008 noin 3.500 asiakasta. Asiakasmäärä on kasvanut koko 2000-luvun ajan. Kehitysvammaisten asumis- ja palvelujen asiakasmäärä kasvoi noin 2 % ja oli vuoden 2008 lopussa 8.400 henkilöä; muutos on jatkunut 2000-luvun. (THL ja SOTKANet.)

6.3. Muut palvelustrategian lähtökohdat

6.3.1. Valtakunnalliset suositukset ja linjaukset

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto ovat laatineet Päihdepalvelujen laatusuositukset (STM, oppaita 2002:3). Päihdehaittoja on ehkäistävä laaja-alaisesti kunnassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ovat keskeinen osa kuntien päihdehuoltoa. Hyvin toimivat päihdepalvelut ovat tärkeä osa sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyä, hyvinvoinnin lisäämistä ja terveydellisen tasa-arvon vahvistamista. Asiakaslähtöisyys on hyvin toimivan palvelujärjestelmän keskeinen edellytys. Asiakas osallistuu oman kuntoutuksensa suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Palveluasumisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota tilojen tasoon ja asiakkaiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja palveluja koskevan kehittämissuosituksen (STM, julkaisuja 2007:13), joka koskee sekä julkisia että yksityisiä palveluja. Suosituksen mukaan hyvin hoidetut mielenterveyskuntoutujien asumis- ja palvelut parantavat kuntoutujien elämänlaatua ja vähentävät erikoissairaanhoidon kustannuksia. Palvelut järjestetään suunnitelmallisesti eri toimijoiden yhteistyönä. Ensisijaisena tavoitteena on turvata asumisen pysyvyys asiakkaan omassa kodissa. Asuminen tulee järjestää mahdollisimman lähellä kuntoutujan lähipiiriä. Kunnat seuraavat kaikkien sijoittamiensa asiakkaiden kuntoutumista. Pitkäaikaisessa asumisessa asumisen laadun on vastattava yleisiä asumisen standardeja. Riittävät ja tarkoituksenmukaiset kuntouttavat palvelut turvataan sekä omassa asunnossa että asumis- ja palveluyksikössä asuville.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut mielenterveyspalveluja ohjaavan lainsäädännön toimivuutta (Valtiontalouden tarkastusviraston julkaisuja 194/2009) selvittäessään, että lainsäädännöstä ja suosituksista huolimatta mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on kunnissa paljon puutteita. Tilanteeseen vaikuttaa osittain se, että suosituksissa ei ole ilmaistu, mitä asumisyksiköissä asuville turvattavat riittävät ja tarkoituksenmukaiset kuntouttavat palvelut tarkoittavat. Kuntoutumiseen kuuluva ajatus ns. stepeistä ei toimi eli asiakas siirtyisi sairaalasta portaittain kuntonsa mukaisesti tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen kautta tuettuun asumiseen ja sen jälkeen mahdollisesti itsenäiseen asumiseen. Osa asiakkaista on asunut samassa asumisyksikössä yli 10 vuotta. Asiakkaan sijoittamista ohjaa asiakkaan tarpeita enemmän se, mistä paikka löydetään, ja paikka on usein löydettävä kiireessä. Osittain syynä on se, että kunta ei ole aktiivisesti seurannut asumispalveluihin sijoitettujen asiakkaiden kuntoutumista. Yksityisillä palveluntuottajilla ei aina ole intressiä siirtää asiakkaita vähemmän tuettuun asumispalveluun varsinkin, jos palveluntuottajan valikoimiin kuuluu vain tietyntyyppinen asumispalvelu. Tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen yksiköissä asuu osin samankuntoisia henkilöitä. Asiakkaalle eri tahoilla laadittavien hoito-, kuntoutus-, palvelu- ym. suunnitelmien yhteensovittaminen on vaikeaa eikä edistä palvelujen vaikuttavuutta.

Sosiaalipalvelujen valvonnasta on säädökset sosiaalihuoltolaissa (710/1982) ja laissa yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/1996). Ympäri vuorokautisia sosiaalipalveluja antavat yksityiset palvelujen tuottajat tarvitsevat toiminnalleen aluehallintoviraston luvan. Muuta kuin ympärivuorokautista toimintaa harjoittavien yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien on tehtävä toiminnastaan ilmoitus toimintayksikön sijaintikunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, joka ilmoittaa tiedot omat lausuntonsa kera aluehallintovirastolle. Yksityisten luvanvaraisten sosiaalipalveluyksiköiden toiminnan laadun valvonta kuuluu aluehallintovirastolle ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira). Valvonnasta vastaa myös kunta, jossa palveluja annetaan sekä yksityiseltä palvelujen tuottajalta palveluja hankkiva kunta sijoittamiensa asiakkaiden osalta. Ilmoituksenvaraista yksityistä palvelutuotantoa valvoo ensisijaisesti kunta. Kunnan on varmistuttava siitä, että yksityiseltä palveluntuottajalta hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toimijalta (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta 733/1992). Valvira on laatinut valvonta- ja ohjauskäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja hoidon valtakunnallisen valvontasuunnitelman ja toimeenpano-ohjelman vuonna 2010. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien sekä kehitysvammaisten asumispalvelujen laatustandardit valmistellaan vuonna 2010 ja valvontasuunnitelmat tulevat voimaan vuonna 2011.

Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Mieli 2009-työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015 (STM, selvityksiä 2009:3) linjaa ensimmäistä kertaa mielenterveys- ja päihdetyötä yhdessä valtakunnallisella tasolla. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämisessä korostuu matalakynnyksinen yhden oven periaate hoitoon tullessa sosiaali- ja terveyskeskuksessa ja yhdistettyjen mielenterveys- ja päihdeavohoitoyksiköiden perustaminen. Suunnitelmassa painotetaan asiakkaan aseman vahvistamista, mielenterveyden ja päihdeettömyyden edistämistä ja ongelmien ja haittojen ehkäisyä sekä perus- ja avopalveluja. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kehittämissuosituksia tulee täydentää ja ottaa käyttöön mielenterveys- ja päihdekuntoutujille asumispalveluja tilattaessa, hankittaessa, toteutettaessa ja valvottaessa.

Vammaispalvelulain muutokset tulivat voimaan 1.9.2009 lukien. Muutoksilla edistetään vaikeavammaisten henkilöiden itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta sekä mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin. Keskeiset muutokset ovat palvelutarpeen selvittäminen määrääjässä, yksilöllisen palvelusuunnitelman laatiminen

ja päätöksenteon viivytyksettömyys, vammaispalvelulaki ensisijaiseksi kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin nähden ja henkilökohtainen apu subjektiiviseksi oikeudeksi vaikeavammaiselle henkilölle.

Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuosituksen (STM, oppaita 2003:4) mukaan kunnan asukkaiden yhdenvertaisuus ja perusoikeuksien turvaaminen edellyttää vammaisten ihmisten omien mielipiteiden ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista, toimivaa poikkihallinnollista yhteistyötä sekä riittäviä voimavaroja.

Ympäristöministeriön työryhmä teki vuonna 2009 ehdotuksen kehitysvammaisten ja muiden vaikeavammaisten asunto-ohjelmaksi vuosille 2010–2015 (Ympäristöministeriön raportteja 16/2009). Työryhmä esitti kehitysvammaisten pitkäaikaista laitoshoidoa vähennettäväksi vuoden 2015 loppuun mennessä alle 500 paikkaan. Laitoshoidon joutumista ehkäistään tilapäishoidon ja muun tuen avulla (esimerkiksi perhelomitus ja lyhytaikainen perhehoito). Ohjelmassa on ehdotukset valtion rahoituksen suuntaamisesta kehitys- ja vaikeavammaisten asumiseen.

Valtioneuvosto teki 21.1.2010 periaatepäätöksen ohjelmaksi kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi vuosina 2010–2015. Periaatepäätöksen mukaan erityishuoltopiirit/kuntayhtymät ja alueen kunnat sekä muut keskeiset toimijat, mukaan lukien kehitysvammaiset henkilöt ja heidän omaisensa sekä heitä edustavat tahot, laativat 30.9.2010 mennessä suunnitelman siitä, miten alueellisesti edetään laitoshoidosta kehitysvammaisten henkilökohtaiset tarpeen huomioon ottaen yksilöllisempiin asumisratkaisuihin. Alueellisten suunnitelmien pohjalta laaditaan sosiaali- ja terveysministeriön johdolla koko maata kattava suunnitelma siitä, miten mahdollisesti tarvittava erityisosaamista edellyttävä laitoshoido tai sitä vastaava toiminta toteutetaan ohjelmakauden jälkeen.

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta on julkaissut vuonna 2010 Laatusuositukset kehitysvammaisten henkilöiden asuntojen rakentamiseen vuosiksi 2010–2017. Asuntoratkaisut tulee toteuttaa yksilöllisesti ja käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Asumisen eri malleja ovat: erilliset asunnot ensisijaisesti normaalista asuntokannasta, asuntoryhmämallit (oma asunto ja siihen liittyvät yhteistilat) ja ryhmäkotimallit.

Maan hallitus on antanut kesällä 2010 eduskunnalle esitykset kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutoksista, joiden mukaan asukkaalla olisi mahdollisuus vaihtaa palveluyksikön sijaintikunta kotikunnakseen. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2011 alusta. Muuttojen määrää on vaikea arvioida. Kouvolassa on Kuusaan kuntoutuskeskus ja Kouvolan Validia-palvelut, joissa asuu paljon ulkokuntalaisia. Lain toteuttaminen hallitusti tulee vaatimaan hyvää yhteistyötä kuntien kesken. Laki saattaa tuoda taloudellisia rasitteita yksikköjen sijaintikunnille.

6.3.2. Kunnalliset suositukset ja linjaukset

Kouvolan päihdestrategia 2009–2012 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.3.2010. Päihdestrategian mukaan päihdetyön palvelurakennetta uudistetaan siten, että rakenne tukee kotona asumista, kuntoutumista ja omaa vastuunottoa sekä estää päihdeongelman kasautumista. Päihteiden liikakäyttöön liittyvän syrjäytymisen ja asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja peruspalvelujen vahvistamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan kuntouttava asumisyksikkö, jonka tavoitteena on tukea asiakkaiden elämänhallintaa ja itsenäistä suoriutumista. Kouvola on liittynyt mukaan valtakunnalliseen Alkoholiohjelmaan 2008–2011 solmien kumppanuussopimuksen. Sopi-

muksen yhtenä tavoitteena on päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja porrastetusti tarjoavan asumisyksikön suunnittelu ja rakentaminen.

Edellä mainitun asumisyksikön suunnittelu on aloitettu vuonna 2009. Tarkoituksena on muuttaa Kouvolan Asunnot Oy:n omistama kerrostalo (Salmentöyryntie 8) erityisryhmien asumisyksiköksi, jossa on yhteensä noin 40 tehostetun palveluasumisen, palveluasumisen ja tuetun asumisen paikkaa. Yksikkö mahdollistaa intervalli- ja kriisipaikkojen käyttämisen sekä vähentää katkaisuhoidon ja laituskuntoutuksen tarvetta. Yksikössä on myös starttiasumista eli lyhytaikaista kartoitusta ja asumiskokeilua, jonka jälkeen asiakas siirtyy itsenäisempään asumiseen. Uuden yksikön myötä lakkautetaan kaksi omaa yksikköä (Kouvolan huoltokoti ja Kiurunkujan asumisyksikkö), jotka eivät toimitiloiltaan tai muutoin vastaa asukkaiden nykyisiä tarpeita. Huoltokodin tilat jäisivät nuorten tuetun asumisen käyttöön ja Kiurunkujan asuntoja voitaisiin käyttää muiden erityisryhmien tuettuun asumiseen. Palvelurakenne uudistetaan kustannusneutraalisti lukuun ottamatta asuntojen peruskorjausta, johon haetaan ARA:n rahoitusta.

Kouvolassa on syksyllä 2009 käynnistynyt terveydenhuollon strategiatyö. Sen yhtenä osatehtävänä on mielenterveys- ja päihdepalvelujen organisointi Mieli 2009 -ohjelman mukaisesti.

Kouvolan kaupungin vammaispoliittisen ohjelman 2010 perustana on Yhdistyneiden Kansakuntien hyväksymä Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus. Tavoitteena on vammaisten yhdenvertaisuus muiden kanssa. Jos kaupungin yleiset palvelut eivät ole kaikissa tapauksissa mahdollisia, vammaisille on taattava itsenäisen elämän mahdollistamiseksi heidän tarvitsemiaan palveluja ja tukitoimia. Vammaisten henkilöiden kotona asumista tuetaan asunnonmuutostöiden, apuvälineiden, henkilökohtaisen avun ym. tukitoimien avulla. Palveluasumista kehitetään tarpeen mukaiseksi. Vammaisten henkilöiden tilapäishoitojärjestelyjä lisätään.

7. ASUMISPALVELUJEN NYKYTILAKARTOITUS

7.1. Päihdekuntoutujien asumispalvelut

Alkoholin suurkuluttajia on tutkimusten mukaan 5-10 prosenttia aikuisväestöstä (THL). Kouvolassa tämä tarkoittaa 2900–5700 henkilöä. Kouvolassa oli polikliinisessa päihdehuollossa 1225, katkaisuhoidossa 268 ja kuntouttavassa laitoshoidossa 33 asiakasta vuoden 2009 aikana. Päihdekuntoutujien asumispalveluissa oli 76 asiakasta 31.12.2009.

7.1.1. Oma toiminta

Asumisen tuki

Päihdekuntoutujien päivätoimintaa ei ole kaupungin omana toimintana.

Tukiasuminen

Y-säätiön Kouvolan Asunnot Oy:lle välivuokraamia asuntoja käytetään Kouvolan perusturvapalvelujen tukiasumiseen. Asukkaat ovat päihde- ja mielenterveyskuntoutujia tai muita erityisryhmiä. Näihin asuntoihin tehdään määräaikaisten vuokrasopimukset. Jos asukas kuntoutuu ja haluaa asua edelleen samassa asunnossa, muutetaan vuokrasopimus toistaiseksi voimassaolevaksi ja tukitoimet lakkautetaan. Tällöin Kouvolan Asunnot Oy antaa Y-säätiön asunnoista toisen asunnon tukiasumisen käyttöön. Asukasvalinnan huoneistoihin tekee sosiaalisen kuntoutuksen palveluksikkö yhteistyössä Kouvolan Asunnot Oy:n kanssa. Asuntoihin järjestetään asumista tukevat palvelut joko itse asumisen ohjaajien, sosiaaliohjaajien tai palveluohjaajien toimesta tai ostetaan palvelut ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Asumista tukevat palvelut käsittävät myös asumisen alkuvaiheen perehdytyksen sekä mahdollisten asumisen ongelmatilanteiden selvittämisen. Asukkaan sijoittaja tekee asiakkaan kanssa tuettuun välivuokraukseen liittyvän tukiasumissopimuksen, jossa sovitaan tuen sisällöstä ja asumisen ehdoista.

Tuettu asuminen

Päihdekuntoutujien tuettua asumista kehitetään. Tähän asti asumisen ohjaajien asiakkaat ovat olleet mielenterveyskuntoutujia. Kouvolan yhteispäivystys- ja kriisikeskushankkeeseen (2010–2012) liittyen 1.9.2010 alkaen kaksi projektityöntekijää toimii mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisen ohjauksessa.

Palveluasuminen

Kiurunkujan asumisyksikkö

Tilat: Kiurunkujan asumisyksikkö sijaitsee Kuusankosken Rekolassa (Kiurunkuja 1, 45740 Kuusankoski).

Asumisyksikkö muodostuu kolmesta erillisestä rivitalosta sekä kahdesta huolto- ja varastorakennuksesta. Talot ovat Kouvolan Asunnot Oy:n omistuksessa. Asuntoja taloissa on yhteensä 19. Asunnot ovat 26 ja 35 m²:n kokoisia yksiöitä, joissa on keittomahdollisuus sekä WC ja suihku. Yhdessä taloista on yhteiset ruokailu- ja oleskelutilat sekä henkilökunnan käytössä oleva toimisto. Sauna, kodinhoitohuone ja varastot sijaitsevat erillisessä rakennuksessa.

Henkilöstö: Kiurunkujalla työskentelee vastaava ohjaaja, joka on koulutukseltaan päihdetyöntekijä ja psykoterapeutti. Lisäksi henkilökuntaan kuuluu sairaanhoitaja ja neljä lähihoitajaa sekä tarvittaessa tilapäistä henkilökuntaa.

Asiakkaat: Kiurunkujan asiakkaista noin puolet on mielenterveyskuntoutujia, loput mielenterveys- sekä päihdekuntoutujia tai päihdekuntoutujia. Asiakkaat maksavat ateriamaksun perusturvalautakunnalle ja vuokran Kouvolan Asunnot Oy:lle.

Asumispäivät vuonna 2009: 6.618

Kustannukset vuonna 2009: 384.858 € brutto

Asumispäivän hinta: 58,15 €

Tehostettu palveluasuminen

Kouvolan huoltokoti

Tilat: Kouvolan huoltokoti sijaitsee Kouvolan kaupungin keskusta-alueella (Kotiharjuntie 18, 45100 Kouvola) tähän tarkoitukseen vuonna 1984 rakennetussa Kouvolan kaupungin omistamassa talossa Kotiharjun palvelukeskuksen ja A-klinikan kuntoutuskeskuksen naapurissa. Kaksikerroksisessa rakennuksessa ei ole hissiä. Asukaspaiikkoja on yhteensä 16. Asukkaat asuvat yhden tai kahden hengen huoneissa. Huoneita on yhteensä 10. Asukkaat jakavat yhteiset WC- ja suihkutilat. Talossa on yhteiset ruokailutilat ja useampia oleskelutiloja, sauna, kodinhoitohuone sekä henkilökunnan käytössä olevat toimisto- ja sosiaalitilat. Huoltokodin asukkaat maksavat ateriamaksun ja vuokran perusturvalautakunnalle.

Henkilöstö: Kouvolan huoltokodissa työskentelee huoltokodin johtaja, joka on koulutukseltaan sosionomi (AMK) ja raittiussihteeri. Lisäksi henkilökuntaan kuuluu 5 ohjaajaa (3 lähihoitajaa, kodinhoitajaa ja osa-aikainen yövalvoja). Tilapäistä työvoimaa käytetään tarvittaessa.

Asumispäivät vuonna 2009: 4.613

Kustannukset vuonna 2009: 327.289 € brutto

Asumispäivän hinta: 70,95 €

Päihdekuntoutujien asumispalvelut 31.12.2009 (oma tuotanto)

Oma tuotanto	Paikkaluku	Asiakkaat ikäryhmittäin		
		18-24	25-64	65-
Asumisen tuki Y-säätiön asunnot	10	0	10	0
Palveluasuminen Kiurunkujan asumisyksikkö	5	0	5	0
Tehostettu palveluasuminen Kouvolan huoltokoti	16	0	12	4
Yhteensä	31	0	27	4

7.1.2. Ostopalvelut

Asumisen tuki

Päivätoimintaa järjestetään A-klinikkasäätiön päiväkeskuksissa Kouvolassa, Kuusankoskella ja Myllykoskella ja Anjalankosken A-killan päiväkeskuksessa, Kohtauspaikassa Inkeröisissä. Päihdekuntoutujien päivätoiminnassa oli 8.822 käyntiä vuonna 2009.

A-klinikkasäätiön tukiasuntoja ja tukikoteja on yhteensä 35. Asunnoissa on ollut vaihtuvuutta niin, että vuoden 2009 aikana asukkaita oli 47 ja asumisvuorokausia 13.314. A-klinikkasäätiö/Kouvolan A-klinikkatoimi, Oikokatu 2 B, 45100 Kouvola; Kauppalan-
katu 4 B, 45700 Kuusankoski; Myllykoskentie 13, 46800 Myllykoski

Tehostettuun tuettuun asumiseen Hyvän Mielen Taloon on sijoitettu päihde- sekä mielenterveyskuntoutujia. PKKP Ky/Hyvän Mielen Talo, Männistötie 5, 45200 Kouvola

Palveluasuminen

Päihdekuntoutujien palveluasumista ostetaan yhdelle henkilölle Kiviniemikodista. A-klinikkasäätiö/Kymen A-klinikkatoimi/Kiviniemikoti, Päkintie 32, 49220 Siltakylä, Pyhtää

Tehostettu palveluasuminen

Päihdekuntoutujien tehostettua palveluasumista ostetaan usealta palveluntuottajalta Kouvolan ulkopuolelta:

A-klinikkasäätiö/Kymen A-klinikkatoimi/Leporannan palvelutalo, Vanhaniementie 76, 48300 Kotka

GSH Oy/Hoivakoti Riihilehto, Paippistentie 3,04480 Haarajoki (Järvenpää)

Hoitokoti Gröndal Oy, Mäntyniementie 15, 07945 Kuggom (Loviisa)

Karhulan Kuntoutuskoti Ky/Myllykylän palvelukeskus, Myllykyläntie 193, 49630 Vehkajoki (Hamina)

Korsmalmin Hoitokoti Ky, Parantolantie 71, 07800 Lapinjärvi

Kuivannon Kotosa Oy, Kuivannontie 653, 16280 Kuivanto (Orimattila)

Mielihyvä Hoiva Oy/Palvelukeskus Astuvan Helmi, Karsikkoniementie 8, 52420 Pellosniemi (Ristiina)

Asiakkaat osoitetaan yksityiselle palveluntuottajalle yksilökohtaisella maksusitoumuksella. Ostettujen päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset olivat 328.293 € vuonna 2009. Asumispäiviä oli 5.299 vuonna 2009 (palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen).

Päihdekuntoutujien asumispalvelujen tarve kasvaa jatkuvasti. Vuoden 2010 alkupuolella on sijoitettu kolme uutta asiakasta tehostettuun palveluasumiseen Kouvolan ulkopuolelle ja yksi asiakas tuettuun asumiseen Kouvolan alueelle. Vanhuspalvelujen asumispalveluihin siirtyi huoltokodista yksi yli 65-vuotias.

Päihdekuntoutujien asumispalvelut 31.12.2009 (ostopalvelut)

Ostopalvelut	Paikka- luku	Asiakkaat ikäryhmittäin			Hinta/vrk
		18-24	25-64	65-	
<i>Kouvolan alueella yht.</i>	35				
Asumisen tuki					
A-klinikkasäätiön tukiasunnot	35	0	35	0	5,65-14,00
<i>Kouvolan ulkopuolella yht.</i>	10				
Palveluasuminen					
Kiviniemikoti	1	0	1	0	26,32
Tehostettu palveluasuminen	9	0	9	0	79,01-102,00
GSH Oy/Hoivakoti Riihilehto	1				
Hoitokoti Gröndal Oy	1				
Korsmalmin Hoitokoti Ky	3				
Leporannan palvelutalo	1				
Myllykylän palvelukeskus	1				
Palvelukeskus Astuvan Helmi	2				
Yhteensä	45	0	45	0	

7.2. Mielensterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielensterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneita 25-64 -vuotiaita/1.000 vastaavanikäistä oli vuonna 2009 koko maassa 19,9 ja Kouvossa 19,6. Mielensterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 25-64 -vuotiaita oli vuonna 2009 koko maassa 3,9 % vastaavan ikäisistä ja Kouvossa 4,5 %. (SOTKANet: Mielensterveysindikaattorit.) Aikuispsykiatrian avopalveluissa oli Kouvossa vuonna 2009 24.748 käyntiä ja 2.439 asiakasta. Lisäksi erilaisissa kuntouttavissa ja hoidollisissa ryhmissä oli 2.278 kävijää. Psykiatrisen osastohoidon tarve on vähentynyt niin, että Kymenlaakson psykiatrisen sairaalan vähentää 1.10.2010 alkaen 30 aikuispsykiatrian paikkaa 115 paikasta 85:aan. Mielensterveyskuntoutujien asumispalveluissa oli 314 asiakasta 31.12.2009.

7.2.1. Oma toiminta

Asumisen tuki

Välskärin pienkoti ja Kartanontien päivätoiminta

Elimäen kirkonkylässä (Meijeritie 1) toiminut Välskärin pienkoti lakkautettiin kesäkuussa 2010, ja pienkodissa asuneet viisi henkilöä siirtyivät muualle asumaan. Mielensterveyskuntoutujien palveluasumisen yksikkö toimi Elimäen Puustelli ry:n omistamassa kiinteistössä. Yksikössä oli kuusi yksiötä asukkaille, yhteiset ruokailu- ja oleskelutilat ja päivätoimintatilat (yksiö). Välskärin asukkaiden lisäksi päivätoiminnassa on Elimäellä käynyt säännöllisesti noin 10 mielensterveyskuntoutujaa. Uudet, suuremmat, kehitysvammapalvelujen kanssa yhteiset päivätoimintatilat perustettiin Välskärin naapurista varhaiskasvatuksesta vapautuneisiin tiloihin (Kartanontie 2 A, 47200 Elimäki).

Välskärin pienkodin henkilöstö, vastaava ohjaaja (lähihoitaja) ja kaksi osa-aikaista työntekijää (lähihoitaja ja sosionomi AMK) jatkavat päivätoiminnassa ja asumisen ohjaajina. Päivätoiminnassa oli 2.252 käyntiä vuonna 2009.

Tukiasuminen

Y-säätiön Kouvolan Asunnot Oy:lle välivuokraamia asuntoja käytetään perusturva- palvelujen tuettuun asumiseen. Asukkaan kanssa tehdään tukiasumissopimus (katso Päihdekuntoutujien asumispalvelut).

Tuettu asuminen

Sosiaalisen kuntoutuksen palveluyksikössä on kuusi asumisen ohjaajaa (4 kokoai- kaista, 2 osa-aikaista), joista yhden työajasta käytetään 80 % päivätoiminnan ohjauk- seen Klubitalolla Inkeröisissä. Ohjaajien antama tuki ja ohjaus tapahtuu pääasiassa asiakkaiden kotona tai tukena kodin ulkopuolella asioinnissa, mutta asiakkaita tava- taan myös ohjaajien toimistotiloissa Kuusankoskella (Valtakatu 40). Ohjaajat tapaavat asiakkaita 1-2 kertaa viikossa tai 1-2 kertaa kuukaudessa. Sovittujen tapaamisten li- säksi monia asiakkaita rauhoittaa tieto mahdollisuudesta puhelinkeskusteluun ohjaa- jan kanssa tarvittaessa. Ohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä psykiatrian poliklinikan kanssa, josta tulee asiakkaita myös lyhytaikaiseen, muutaman tapaamisen käsittä- vään asiakkuuteen. Ohjaajien asiakkaiden määrä vaihtelee kuukausittain: asiakkuuk- sia päättyy, tapaamisia harvennetaan, uusia akuuttiasiakkaita tavataan muutaman kerran. Alkuvuoden aikana on tullut 15 uutta asiakasta. 31.12.2009 asiakkaita oli 56. Käyntejä ei ole tilastoitu vuonna 2009.

Tehostettu tuettu asuminen

Vaahteramäen asumisyksikkö Voikkaalla tukee viittä tukiasukasta, jotka asuvat lähis- töllä olevissa vuokra-asunnoissa. Asiakkailta on Vaahteramäen asumisyksiköstä oma hoitaja. Osa asiakkaista käy syömässä asumisyksikössä. Lääkehoito hoidetaan asu- mysyksiköstä.

Palveluasuminen

Kiurunkujan asumisyksikkö

Kiurunkujan asumisyksikössä (Kiurunkuja 1, 45740 Kuusankoski) on mielenterveys- kuntoutujia sekä päihdekuntoutujia (katso Päihdekuntoutujien asumispalvelut).

Tehostettu palveluasuminen

Vaahteramäen asumisyksikkö

Tilat: Vaahteramäen asumisyksikkö sijaitsee Kuusankosken kaupunginosassa Voik- kaan taajamassa (Jaakkolanmäki 1, 45910 Voikkaa). Kouvolan Asunnot Oy:n omis- tamassa 3-kerroksisessa hissittömässä kerrostalossa on 18 asiakaspaikkaa. Yksi- kössä on 43 m²:n kokoisia yhden hengen asuttavia kaksioita 6 kappaletta ja 59 m²:n kokoisia kahden hengen soluasuntoja 6 kappaletta. Asunnoissa on keittomahdolli- suus sekä WC ja suihku. Talossa on yhteiset ruokailu- ja oleskelutilat sekä henkilö- kunnan käytössä oleva toimisto. Sauna, kodinhoitohuone ja varastot sijaitsevat kella- rikerroksessa.

Asukkaat maksavat ateriamaksun perusturvalautakunnalle ja vuokran Kouvolan Asunnot Oy:lle.

Henkilöstö: Vaahteramäen asumisyksikössä työskentelee vastaava hoitaja, joka on koulutukseltaan psykiatrinen sairaanhoitaja. Lisäksi henkilökuntaan kuuluu 7 muuta vakinaista työntekijää (sairaanhoitaja, 5 lähihoitajaa, ravitsemustyöntekijä) ja palkka-
tuella palkattu henkilö. Tilapäistä henkilökuntaa käytetään tarvittaessa.

Asumispäivät vuonna 2009: 6.741

Kustannukset vuonna 2009: 507.569 € brutto

Asumispäivän hinta: 75,30 €

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut 31.12.2009 (oma tuotanto)

Oma tuotanto	Paikka- luku	Asiakkaat ikäryhmittäin		
		18-24	25-64	65-
Asumisen tuki	82	9	67	6
Y-säätiön asunnot	21	4	16	1
Ohjaajat	56	5	47	4
Vaahteramäen asumisyksikkö	5	0	4	1
Palveluasuminen	20	0	17	3
Kiurunkujan asumisyksikkö	14	0	13	1
Välskärin pienkoti (lakkautettu v. 2010)	6	0	4	2
Tehostettu palveluasuminen	18	0	18	0
Vaahteramäen asumisyksikkö				
Yhteensä	120	9	102	9

7.2.2. Ostopalvelut

Asumisen tuki

Mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaa järjestetään ostopalveluna Parik-säätiön Viire-taloissa Kouvolassa ja Kuusankoskella ja Kouvolan seudun sosiaalipsykiatrisen yhdistyksen Klubitalossa Inkeröissä. Päivätoiminnassa oli 12.698 käyntiä vuonna 2009.

Tukihenkilötoimintaa ostetaan Kouvolan mielenterveysseuralta ja Kymenlaakson sosiaalipsykiatriselta yhdistykseltä. Mielenterveysseuran ja kaupungin välisen sopimuksen mukaan tukihenkilösuhteita on samanaikaisesti enintään 28. Tuettavien asiakkaiden vaihtuvuus on 1-3 asiakasta kuukaudessa. Lisäksi on kaksi yksityistä tukihenkilöä, joille maksetaan perusturvalautakunnan vahvistama palkkio.

Mielenterveyskuntoutujien tukiasumista ei tällä hetkellä ole ostopalveluna.

Tuetun asumisen palveluntuottajia ovat ASPA Palvelut Oy, Hoitokoti Tulevaisuuden Portti Oy, Kotinummi Oy ja Kuntoutumiskoti Raussilan Risteys Oy.

Tehostettua tuettu asumista ostetaan Elimäen Fenix-koti Oy:ltä, Hoivakoti Auringon-nousu Oy:ltä, Kakspy ry:ltä ja PKKP Ky:ltä.

Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen

Perusturvalautakunta on hyväksynyt mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskevan puitesopimuksen seuraavassa esiteltävien palveluntuottajien kanssa. Sopimuskausi on 1.1.2009–31.12.2010 (1.1.–31.12.2011 optiona). Asiakkaat osoitetaan palveluntuottajalle yksilökohtaisella maksusitoumuksella.

Palveluntuottaja	Paikkaluku ja palvelut	Tilat	Hoito-henkilöstö
Elimäen Fenix-koti Oy Väenpolku 6 ja 12 47200 Elimäki	16 tehostettu palveluasuminen 4 tuettu asuminen	asiakkailla omat huoneet, yhteiset WC- ja suihkutilat 4 henkilölle	9
Hoitokoti Peiponpesä Oy Väenpolku 8 ja 10 47200 Elimäki	18 tehostettu asumispalvelu (mielenterveys- kuntoutujat 7, ke- hitysvamm.1, vanhukset 10)	kaksi 9-paikkaista yksik- köä, jotka yhdistetty viih- tyisällä käytävällä, omat huoneet, paitsi 1 kahden hengen huone, yhteiset WC- ja suihkutilat yksi- köissä	11
Kotinummi Oy / Nummikoti Nummentie 1 45200 Kouvola	18 tehostettu palveluasuminen 7 päiväkuntoutus ja tukiasuminen	3-kerroksinen rakennus, omat huoneet, 4 huo- neessa oma WC ja sui- ku, muilla yhteisiä	10
Rautakorven Palvelu- asunnot Tmi Havukantie 95 46800 Myllykoski	12 tehostettu palve- luasuminen	omat huoneet, yhteiset WC- ja suihkutilat (yhteensä 4)	10
Kymen Ilona Oy Rekolantie 25 45700 Kuusankoski	11 palveluasuminen	2-kerroksinen talo, omat huoneet, paitsi 2 kahden hengen huonet- ta, WC- ja suihkutilat yh- teisiä	5
Palvelukoti Ilona Oy Lavantie 9-11 45610 Korja	11 palveluasuminen	kahdessa rakennuksessa yhteensä 5 yhden hengen huonetta, 3 kahden hen- gen huonetta, WC- ja suihkutilat molemmissa talouksissa	5
Kotinummi Oy/Niittykoti Kyminkatu 13 45700 Kuusankoski	11 palveluasuminen 1 päiväkuntoutus ja tukiasuminen	omat huoneet, yhteinen WC ja suihku jokaisella kahdella huoneella	4,5
Asumispäivän hinnat		68,00-91,20	
Päiväkuntoutus, tukiasuminen ja tuettu asuminen		27,50-60,80	

Muita yksityisiä palveluntuottajia:

Asumisen tuki

Aspa Palvelut Oy, Sakaristontie 15, 45100 Kouvola
Hoitokoti Tulevaisuuden Portti Oy, Ehdatoksentie 6, 46930 Huruksela (Kotka)
Hoivakoti Auringonnousu Oy, Pussilantie 32, 07600 Myrskylä
Kakspy ry/Valkeakaari, Sairaalantie 7-11 A, 45360 Valkeala
Kouvolan mielenterveysseura ry, Kauppamiehenkatu 4, 2.krs, 45100 Kouvola
Kymenlaakson sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry, Naukiontie 23, 45700 Kuusankoski
Kuntoutumiskoti Raussilan Risteys Oy, Raussilantie 481, 47150 Raussila (Elimäki)
K-17 tukiasuminen Oy, Latvatie 3, 45700 Kuusankoski
PKKP Ky/Hyvän Mielen Talon, Männistöntie 5, 45200 Kouvola

Palveluasuminen

HCN Oy/Kaunisharjun palvelukoti, Katsastajankatu 16, 15800 Lahti
HCN Oy/Metsolan palvelukoti, Kaukastentie 118, 05510 Hyvinkää
Kakspy ry/Sateenkaari, Keskuskatu 30 A, 48100 Kotka
Kakspy ry/Valkeakaari, asumispaikat ja intervallipaikat, Sairaalantie 7-11 A, 45360 Valkeala

Tehostettu palveluasuminen

GSH Oy/Hoivakoti Aino, Sibeliuksenkatu 6 A 2, 04400 Järvenpää
HCN Oy/Hoivakoti Kielorinne, Louhelantie 10, 01600 Vantaa
HCN Oy/Visamäen palvelukoti, Mansikkapolku 3, 13250 Hämeenlinna
Hoivakoti Auringonnousu Oy, Pussilantie 32, 07600 Myrskylä
Jyränkölän Setlementti ry/Jyränköläkoti, Siltakatu 11 B, 18100 Heinola
Karhulan Kuntoutuskoti Oy/Myllykylän palvelukeskus, Myllykyläntie 193, 49630 Vehkajoki (Hamina)
Korsmalmin Hoitokoti Ky, Parantolantie 71, 07800 Lapinjärvi
Kotiplus Oy/Savitaipaleen palvelukoti, Alatuventie 8, 54800 Savitaipale
Kuivannon Kotosa Oy, Kuivannontie 653, 16280 Kuivanto (Orimattila)
Kymen Lehmyskoti Oy, Notkokuja 8-10, 45370 Valkeala
Kymijoen Hoiva ry/Honkakoti, Kirkkotie, 46860 Keltakangas
Luhtikoti Ky, Luhtipolku 10, 45150 Kouvola
Mainio Vire Oy/Vire Koti Kouvola, Tanhuanatie 26, 45150 Kouvola
Mielihyvä Hoiva Oy/Palvelukeskus Astuvan Helmi, Karsikkoniementie 8, 52420 Pellosniemi (Ristiina)
Mikeva Oy/Mikeva Kotka, Metsäkulmankatu 21, 48910 Kotka
Tukikoti Topakka Oy, Marttilantie 105, 15540 Villähde (Nastola)

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut 31.12.2009 (ostopalvelut)

Ostopalvelut	Paikka-luku	Asiakkaat ikäryhmittäin			Hinta/vrk
		18-24	25-64	65-	
<i>Kouvolan alueella yhteensä</i>	171				
Asumisen tuki	56	17	39	0	14,69-80,00
Aspa Palvelut Oy	13				
Elimäen Fenix-koti Oy	4				
Kakspy ry/Valkeakaari	2				
Kotinummi Oy/Niittykoti	1				
Kotinummi Oy/Nummikoti	7				
Kuntoutuskoti Raussilan Risteys Oy	1				
Kymenlaakson sosiaalipsykiatrinen yhdistys	20				
Mielenterveysseuran tukihenkilöt	4				
PKKP Ky/Hyvän Mielen Talo	2				
Yksityiset tukihenkilöt					
Palveluasuminen	51	3	43	5	68,00-95,40
Intervalliasuminen/Valkeakaari	9				
Kakspy ry/Valkeakaari	9				
Kotinummi Oy/Niittykoti	11				
Kymen Ilona Oy	11				
Palvelukoti Ilona Oy	11				
Tehostettu palveluasuminen	64	6	47	11	79,00-134,00
Elimäen Fenix-koti Oy	16				
Hoitokoti Peiponpesä Oy	7				
Kotinummi Oy/Nummikoti	18				
Kymen Lehmuskoti Oy	1				
Kymijoen Hoiva ry/Honkakoti	1				
Luhtikoti Ky	1				
Mainio Vire Oy/Vire Koti Kouvola	9				
Rautakorven Palveluasunnot Tmi	11				
<i>Kouvolan ulkopuolella yhteensä</i>	23				
Asumisen tuki	1	1	0	0	95,00
Palveluasuminen	4	1	3	0	58,30- 60,62
Tehostettu palveluasuminen	18	0	17	1	72,00-150,50
Ostopalvelut yhteensä	194	28	149	17	

Mielenterveyskuntoutujien ostettujen asumispalvelujen kustannukset olivat vuonna 2009 yhteensä 4.110.397 €. Asumispäiviä vuonna 2009 oli 50.429 (palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen).

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen tarve kasvaa jatkuvasti. Vuoden 2010 alkupuolella on sijoitettu kaksi uutta asiakasta tehostettuun palveluasumiseen ja kaksi palveluasumiseen Kouvolan alueelle ostopalveluihin.

Asiakkaiden siirtymistä asumispalvelujen sisällä tapahtuu jonkin verran. Vuoden 2010 alkupuolella on tehostetusta palveluasumisesta toiseen tehostetun palveluasumisen yksikköön siirtynyt kuusi henkilöä. Palveluasumisesta tehostettuun palveluasumiseen on siirtynyt kaksi henkilöä. Palveluasumisesta tuettuun asumiseen siirtyi kolme henkilöä, joista yksi saman palveluntuottajan tuettuun asumiseen. Tehostetusta palveluasumisesta saman palveluntuottajan tuettuun asumiseen siirtyi yksi henkilö. Tehoste-

tusta palveluasumisesta saman palveluntuottajan tuetun asumisen kautta itsenäiseen asumiseen on siirtynyt yksi henkilö. Tuetusta asumisesta ostopalvelusta siirtyi yksi asiakas itsenäiseen asumiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan. Asiakkaat ovat asuneet asumisyksiköissä vaihtelevia aikoja. Samassa yksikössä yli 10 vuotta asuneita on useita, pisimpään vuodesta 1988 asunut henkilö.

Vanhuspalvelujen kanssa käydään jatkuvasti neuvotteluja rajapinta-asiakkaista. Vanhuspalveluihin siirtyi mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista vuoden 2010 alkupuolella kaksi yli 65-vuotiasta asiakasta.

7.3. Vaikeavammaisten palveluasuminen

Länsimaissa arvioidaan väestöstä olevan 10 prosenttia vammaisia ja/tai pitkäaikais-sairaita, ja Suomessa arvioidaan olevan pysyvästi liikkumis- ja toimimisesteisiä henkilöitä noin 10 % väestöstä (Invalidiliitto). Vammaispalvelulain mukaisista vaikeavammaisille tarkoitetuista palveluista kuljetuspalvelut ovat asiakasmäärältään ylivoimaisesti suurin, esimerkiksi vuonna 2006 vaikeavammaisten kuljetuspalveluja sai 84.064 henkilöä ja muita vaikeavammaisille tarkoitettuja palveluja tai tukitoimia yhteensä 19.409 henkilöä (HE 166/2008). Kouvolassa on vammaispalvelujen asiakkaita noin 2.100 (noin 2,4 % väestöstä), joista kuljetuspalveluja saa noin 1.600. Vaikeavammaisten palveluasumisessa oli 62 asiakasta 31.12.2009.

7.3.1. Oma toiminta

Asumisen tuki

Vammaispalvelulain mukaisessa vaikeavammaisten päivätoiminnassa on yksi henkilö Jaalan päiväkeskuksessa. Päivätoimintaa on yhtenä päivänä viikossa.

Palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumiseen kuuluu vaikeavammaiselle sopiva asunto ja siihen liittyvät palvelut. Palveluasuminen voidaan järjestää henkilön omassa kodissa tai vaikeavammaisten palvelutalossa.

Vaikeavammaisten palveluasuminen oli järjestetty 26 henkilön omassa kodissa kotipalvelun, henkilökohtaisen avustajan tai turvapuhelinpalvelun avulla 31.12.2009. Kotihoito ja vanhuspalvelujen mahdollisuudet antaa kotipalveluja vaikeavammaisille ovat vähäiset. Henkilökohtaisten avustajien löytäminen on joissakin tapauksissa vaikeaa. Varsinkin pieniin tuntimääriin ja avustajan sijaisjärjestelyihin on jouduttu hankkimaan ostopalveluja yksityisiltä palveluntuottajilta. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socomin hallinnoima henkilökohtaisen avun keskus Henkka auttaa 1.1.2010 alkaen avustajien hankinnassa ja antaa neuvontaa ja ohjausta.

Vaikeavammaisten palveluasuminen 31.12.2009 (omassa kodissa)

	Asiakkaat	Asiakkaat ikäryhmittäin		
		18-24	25-64	65-
Palveluasuminen omassa kodissa kotipalvelun, henkilökohtaisen avustajan ym. avulla	26	3	16	7

7.3.2. Ostopalvelut

Vaikeavammaisten päivätoimintaa järjestetään ostopalveluna Validia-palveluissa, palvelukoti Satakielessä ja VillaKareliassa. Päivätoiminnassa oli 10 asiakasta ja 776 käyntiä vuonna 2009.

Vaikeavammaisten palveluasumista järjestettiin vuonna 2009 ostopalveluna 39 henkilölle. Asumispäiviä oli 9.030. Vaikeavammaisten palveluasumisen kustannukset vuonna 2009 olivat 1.452.528 €.

Vaikeavammaisten palveluasuminen on alkuvuoden 2010 aikana myönnetty neljälle uudelle asiakkaalle omaan kotiin ja kolmelle ostopalveluyksikköön, samana aikana kolmen henkilön palveluasuminen päättyi (yksi kotona ja kaksi ostopalveluissa). Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa on myös kaksi kehitysvammaista henkilöä.

Vaikeavammaisten palveluasuminen 31.12.2009 (palvelutalossa)

Ostopalvelut	Paik- kaluku	Asiakkaat ikäryhmit- tään			Hinta/vrk
		18-24	25-64	65-	
<i>Kouvolan alueella yhteensä</i>	25				
Validia Kouvola	20	1	21	3	9,30-296,00
Käpylän Heikki	2				
Valkealan Iltatähti	2				
Elimäen Puustelli	1				
<i>Kouvolan ulkopuolella yhteensä</i>	11				
Kuurojen Palvelusäätiö	2	4	7	0	35,00-331,49
Suomen MS-liitto	2				
Validia Lahti	2				
Aspa Palvelut Helsinki	1				
Hoitokoti Apilaniitty	1				
Mäntyniemiyhdistys/Mäntyniemikoti	1				
Validia Vaasa	1				
VillaKarelia	1				
Yhteensä	36	5	28	3	

Vaikeavammaisten palveluasumisen ostopalveluyksiköt:

Aspa Palvelut Oy, Korallin toimintayksikkö, Leikosaarentie 28 B 52, 00990 Helsinki

Elimäen Puustelli ry, Jaakkolankuja 4-6, 45710 Korja

Hoitokoti Apilaniitty Oy, Peltolantie 23, 09120 Karjalohja

Invalidiliiton Asumispalvelut Oy/Lahden Validia-palvelut, Heinäkatu 1, 15410 Lahti

Invalidiliiton Asumispalvelut Oy/Kouvolan Validia-palvelut, Itäinen Linjapuisto 11, 45700 Kuusankoski

Invalidiliiton Asumispalvelut Oy/Vaasan Validia-palvelut, Käsityöläiskatu 10-14, 65200 Vaasa

Kouvolan Dementia- ja kehitysvammaisten ryhmäkoti ry, Käpylän Heikki,

Torniomäentie 17, 45200 Kouvola

Kuurojen Palvelusäätiö, Palvelukeskus Sampola, Brahenkatu 26, 13100 Hämeenlinna

Mäntyniemi-yhdistys ry, Mäntyniemikoti, Tuomarintie 22-24, 15540 Villähde (Nastola)

Suomen MS-liitto ry, Palvelukoti Satakieli, Korpimetsänkatu 3, 53850 Lappeenranta
Valkealan Iltatähti ry, Keskitie 17, 45370 Valkeala
VillaKarelia, autismikuntoutuksen yksikkö, Nuorten ystävät -palvelut Oy,
Tammerterhonkuja 3, 55800 Imatra

7.4. Kehitysvammaisten asumispalvelut

Arvioidaan, että Suomessa on 35.000-40.000 kehitysvammaista henkilöä, joista suuri osa tarvitsee runsaasti apua ja tukea asumisessaan. Kehitysvammalaitoksissa on pitkäaikaisessa hoidossa noin 2.000 henkilöä ja lyhytaikaisessa kuntouttavassa hoidossa noin 400 henkilöä. Omaisten luona asuu noin 13.000 kehitysvammaista ja asumispalveluissa noin 8.400. Kehitysvammaisten erityishuollon palveluja käyttää Suomessa noin 0,52 % väestöstä. (Kehitysvammaisten tietopankki, THL, Valtioneuvoston periaatepäätös 21.1.2010.) Kouvolassa on kehitysvammapalvelujen asiakkaita noin 520 henkilöä (noin 0,59 % väestöstä), joista on pitkäaikaisessa laitoshoidossa 55 ja asumispalveluissa noin 200 henkilöä.

7.4.1. Oma toiminta

Asumisen tuki

Kehitysvammaisten päivätoimintaa järjestetään Ravimiehentien päivätoimintakeskuksessa Myllykoskella, Kartanontien päivätoimintakeskuksessa Elimäellä, toimintakeskus Kuntolassa Kouvolassa ja toimintakeskus Jokivalkeassa Valkealassa. Jaalan päiväkeskuksessa käy 3 kehitysvammaista henkilöä päivätoiminnassa yhtenä päivänä viikossa. Päivätoiminnassa oli 4.170 käyntiä vuonna 2009.

Kehitysvammaisten tukihenkilötoimintaa ei ole. Tukiasumiseen Y-säätiön asuntoihin voidaan valita myös kehitysvammaisia.

Kehitysvammapalveluissa on 3 asumisen ohjaajaa, jotka tukevat kehitysvammaisten itsenäistä selviytymistä omassa tai vuokra-asunnossa. Palvelua ja tukea järjestetään yksilöllisesti asiakkaan tarpeista lähtien ohjaajan käyntien ja muiden palvelujen avulla. Vuonna 2009 käyntejä oli 759.

Palveluasuminen

Kotikartanon asumisyksikkö

Tilat: Kotikartanon asumisyksikön yksikerroksinen puutalo sijaitsee Elimäen keskustassa (Kartanontie 3, 47200 Elimäki). Talon omistaa Kouvolan Asunnot Oy. Talossa on 13 asuinhuonetta, joissa on omat WC- ja suihkutilat. Lisäksi on yhteiset tilat ja henkilökunnan toimistotilat.

Henkilöstö: Kotikartanon asumisyksikössä on vastaava ohjaaja, joka on koulutukseltaan sosionomi (AMK), ja 4 ohjaajaa.

Asumispäivät vuonna 2009: 4.417

Kustannukset vuonna 2009: 213.737 € brutto

Asumispäivän hinta: 48,39 €

Kumpulan asumisyksikkö

Tilat: Kumpulan asumisyksikkö sijaitsee Kouvolan keskustassa (Tapiolankatu 43, 45200 Kouvola). Yksikkö muodostuu kahdesta kaupungin omistamasta kiinteistöstä. Ala-Kumpula sijaitsee rivitalossa (uusi osa), jossa on 7 yksiötä ja 1 kaksio, joissa on omat WC- ja suihkutilat. Ylä-Kumpula (vanha osa) sijaitsee kaksikerroksisessa rakennuksessa, ja siellä on 6 yhden hengen huonetta, joissa oma WC, yhteiset suihkutilat sekä ruokailu- ja oleskelutila. Ylä-Kumpulan kanssa samassa rakennuksessa on toimintakeskus Kuntola, jossa järjestetään päivä- ja työtoimintaa.

Henkilöstö: Kumpulan asumisyksikössä on vastaava ohjaaja, joka on koulutukseltaan sosionomi (AMK), 4 ohjaajaa ja yksi päivähoitaja.

Asumispäivät vuonna 2009: 4.636

Kustannukset vuonna 2009: 285.581 € brutto

Asumispäivän hinta: 61,60 €

Ravimiehentien asumisyksikkö

Tilat: Ravimiehentien asumisyksikkö sijaitsee hissillisessä kerrostalossa Myllykosken keskustassa (Ravimiehentie 12, 46800 Myllykoski). Kerrostalon omistaa Kouvolan Asunnot Oy. Yksikössä on 13 asuntoa (23,5–45 m²), joissa on omat WC- ja suihkutilat. Yhteisiä tiloja on ruokailua, oleskelua, saunomista ja pyykinpesua varten. Ravimiehentiellä toimii myös päivätoimintakeskus.

Henkilöstö: Vastaavan ohjaajan (kehitysvammaohjaajan koulutus) lisäksi henkilöstöön kuuluu 4 ohjaajaa ja 1 asumispalvelutyöntekijä.

Asumispäivät vuonna 2009: 4.495

Kustannukset vuonna 2009: 195.659 € brutto

Asumispäivän hinta: 43,53 €

Pihlajiston asumisyksikkö

Tilat: Pihlajiston asumisyksikkö sijaitsee Valkealan keskustassa. Yksikkö muodostuu 1960-luvulla rakennetusta rivitalosta (Pihlajisto, Toikkalantie 1, 45370 Valkeala) ja 2-kerroksisesta kerrostalosta (Pokinmäki, Toikkalantie 3). Kiinteistöt omistaa Kouvolan kaupunki. Rivitalossa asuu 6 henkilöä. Kerrostalossa on 10 huoneistoa, joissa yhdessä kaksiossa asuu 2 kehitysvammaista, jotka saavat palvelunsa Pihlajistosta.

Henkilöstö: Pihlajistossa työskentelee 2 ohjaajaa

Asumispäivät vuonna 2009: 2.748

Kustannukset vuonna 2009: 106.531 € brutto

Asumispäivän hinta: 38,77 €

Kaikkien kaupungin omien kehitysvammaisten asumisyksiköiden asukkaat maksavat ateriamaksun perusturvalautakunnalle. Ravimiehentien ja Kotikartanon asukkaat

maksavat vuokran Kouvolan Asunnot Oy:lle, Pihlajiston asukkaat tilaliikelaitokselle ja Kumpulán asukkaat perusturvalautakunnalle.

Tehostettu palveluasuminen

Kehitysvammaisten tehostettua palveluasumista ei ole kaupungin omána toimintana.

Kehitysvammaisten asumispalvelut 31.12.2009 (oma tuotanto)

Oma tuotanto	Paikka-luku	Asiakkaat ikäryhmittäin		
		18-24	25-64	65-
Asumisen tuki				
Ohjaajat	26	8	16	2
Palveluasuminen	45	2	37	6
Kotikartanon asumisyksikkö	11	0	9	2
Kumpulán asumisyksikkö	13	2	11	0
Pihlajiston asumisyksikkö	8	0	5	3
Ravimiehentien asumisyksikkö	13	0	12	1
Tehostettu palveluasuminen	0			
Ei omaa toimintaa				
Yhteensä	71	10	53	8

7.4.2. Ostopalvelut

Kymenlaakson sairaanhoito ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

Kouvola tuottaa kehitysvammaisten asumispalveluja olemalla mukana Careassa (Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Sosiaalipalvelujen vastuualue, Pohjankorventie 19, 45740 Kuusankoski).

Kehitysvammaisten päivätoiminnassa oli kouvolaalaisia 90 ja käyntejä 14.298 vuonna 2009.

Tuettua asumista ei ole Careassa.

Palveluasumisessa oli 13 asiakasta 31.12.2009 ja asumispäiviä 4.723 vuonna 2009. Tehostetussa palveluasumisessa oli 43 asiakasta 31.12.2009 ja asumispäiviä 16.349 vuonna 2009. Lisäksi pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli 53 asiakasta 31.12.2009. Carean hallituksen asettama työryhmä valmistelee toimenpideohjelmää kehitysvammaisten asumisratkaisuksi ja palvelujen järjestämiseksi. Työryhmän mukaan laitospaikkoja vähennetään niin, että niitä on vuonna 2017 vain 60.

Kehitysvammaisten päivätoiminnan ostot kuntayhtymältä olivat 675.744 € ja asumispalvelujen ostot 2.186.503 € vuonna 2009 (palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen).

Kehitysvammaisten asumispalvelut ja laitoshoido 31.12.2009 (Carea)

	Paikka- luku	Asiakkaat ikäryhmittäin				Hinta/vrk
		-17	18-24	25-64	65-	
Palveluasuminen	13					35,00-57,00
Tehostettu palvelu- asuminen	43					118,50-215,50
Laitoshoido	53					157,50-416,00
Yhteensä	109	5	12	78	14	

Muut palveluntuottajat

Kehitysvammaisten päivätoimintaa ostetaan yhdelle asiakkaalle Sotek-säätiöltä (221 käyntiä vuonna 2009).

Tuettu asumista ja palveluasumista kehitysvammaisille ostetaan ASPA Palvelut Oy:ltä. Tuetun asumisen käyntejä oli 1.460 ja palveluasumisen asumispäiviä 2.190 vuonna 2009.

Tehostettua palveluasumista ostetaan usealta palveluntuottajalta Kouvolasta ja kahdelta palveluntuottajalta Kouvolan ulkopuolelta (2 asiakasta). Asumispäiviä oli 23.137 vuonna 2009. Kehitysvammaisten asumispalvelujen ostot muilta kuin kuntayhtymältä olivat 2.613.602 € vuonna 2009.

Perusturvalautakunta on hyväksynyt kehitysvammaisten asumispalveluja koskevan puitesopimuksen seuraavassa esiteltävien palveluntuottajien kanssa. Sopimuskausi on 1.1.2009–31.12.2010 (1.1.–31.12.2011 optiona). Asiakkaat osoitetaan palveluntuottajalle yksilökohtaisella maksusitoumuksella.

Palveluntuottaja	Paikkaluku ja palvelut	Tilat	Hoito- henkilöstö
ASPA Palvelut Oy/ Rantakoivu Rannikkokuja 6 B 45700 Kuusankoski	20 tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen, tuettu asuminen	omat huoneet WC- ja suihkutiloihin	10
Kormel Ay/ Voikankoti Myllytie 8 45910 Voikkaa	17 tehostettu palveluasuminen	omat huoneet, yhteiset WC- ja suihkutilat	5
Kymen Lehmuskoti Oy Notkokuja 8-10 45370 Valkeala	16 + 2 tilapäispaikka tehostettu palveluasuminen	kaksi omakotitaloa samassa pihapiirissä, 12 yhden hengen ja 4 kahden hengen huonetta, yhteiset WC- ja suihkutilat.	7-10
Kymijoen Hoiva ry/ Ryhmäkoti Lehdokki Valtatie 30 46900 Inkeroinen	15 tehostettu palveluasuminen, lisäksi päivätoimintaa	omat huoneet WC- ja suihkutiloihin	yhteinen henkilökunta Rantakoti Orvokin kanssa
Luhtikoti Ky/ Ryhmäkoti Luhtari Luhtipolku 10 45150 Kouvola, Ryhmäkoti Veskari Vesitorininkatu 28 45160 Kouvola	6 + 1 lyhytaikaispaikka 7 + 1 lyhytaikaispaikka tehostettu palveluasuminen	omat huoneet, yhteiset WC- ja suihkutilat	5 5
Asumispäivän hinta: tehostettu palveluasuminen palveluasuminen päivätoiminta ja tuettu asuminen		77,68-153,34 50,34 15,00-28,44	

Muita yksityisiä palveluntuottajia ovat:

Autismisäätiö, Mutalahdenpuisto 4 A 20-23, 48100 Kotka
 Hoitokoti Peiponpesä Oy, Väenpolku 8, 47200 Elimäki
 Mäntyniemi-yhdistys ry, Mäntyniemikoti, Tuomarintie 22-24, 15540 Villähde (Nastola)
 Sylvia-koti, Sylvia-koti yhdistys ry, Kyläkatu 140, 15700 Lahti
 Valkealan Iltatähti ry, Keskitie 17, 45370 Valkeala

Kehitysvammaisten asumispalvelut 31.12.2009 (ostopalvelut)

Ostopalvelut	Paikka- luku	Asiakkaat ikäryhmittäin			Hinta/vrk
		18-24	25-64	65-	
<i>Kouvolan alueella</i>	72				
Asumisen tuki ASPA Palvelut Oy/Rantakoivu	3	0	3	0	27,81
Palveluasuminen ASPA Palvelut Oy/Rantakoivu	6	1	5	0	49,23
Tehostettu palveluasuminen ASPA Palvelut Oy/Rantakoivu	63	4	52	7	46,98- 149,97
Hoitokoti Peiponpesä Oy	11				
Kormel Ay/Voikankoti	1				
Kymen Lehmuskoti Oy	13				
Kymijoen Hoiva ry	11				
Kymijoen Hoiva ry	14				
Luhtikoti Ky	12				
Valkealan Iltatähti ry	1				
<i>Kouvolan ulkopuolella</i>	2				
Tehostettu palveluasuminen Autismisäätiö, Kotka	2	1	1	0	86,83- 205,17
Sylvia-koti	1				
Yhteensä	74	6	61	7	

Asumispalvelujen tarve lisääntyy lähivuosina, sillä lapsuuden kodistaan itsenäistyvät nuoret ja iäkkäiden vanhempien luona asuvat kehitysvammaiset tarvitsevat erilaisia asumispalveluja ja laitoshoidon purkamisen edellyttää laitoshoidossa oleville uusia asumisratkaisuja. Nuoret kehitysvammaiset ovat käyneet ammatillisen koulutuksen tai työelämään valmentavan koulutuksen, joten heillä on enemmän valmiuksia selvitä päivittäisistä toiminnoista kuin vanhemmilla henkilöillä. Asumispalvelusäätiö ASPA:n Kouvolassa vuonna 2009 tekemän tarvekartoituksen mukaan 11 kehitysvammaista tarvitsee asumispalveluja heti tai vuoden sisällä sekä kuusi henkilöä 2-4 vuoden kuluessa. Tarvitaan myös lisää tilapäisiä asumispalveluja äkillisiin muuttuviin tilanteisiin ja omaishoidon vapaapäivien järjestämiseen.

Carean suunnitelmissa on rakentaa vuoteen 2017 mennessä 4-5 uutta asumisyksikköä. Laitospaikkoja tarvitaan alueella edelleen esimerkiksi kriisi- ja kuntoutuspaikoiksi. Kouvolalaisia kehitysvammaisia on laitoshoidossa 55 henkilöä, joista suurin osa voisi siirtyä asumispalveluihin.

Kouvolassa on aloitettu Kumpulan ja Pihlajiston asumisyksikköhankkeiden suunnittelu, jotta kehitysvammaisten tehostettua palveluasumista voidaan tuottaa myös omana toimintana vuodesta 2012 alkaen.

7.5. Muut erityistarpeet

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien lisäksi erityisryhmien asumispalvelujen asiakaina on alle 65-vuotiaita, joilla on dementiaa aiheuttava sairaus (Alzheimerin tauti ym.) tai esimerkiksi aivoverenvuodon aiheuttama halvaus. Lisäksi asiakkaiksi on tullut erityisesti lastensuojelun jälkihuollon päättymisen jälkeen henkilöitä, joilla on neurologisia poikkeavuuksia ja häiriöitä, kuten Aspergerin oireyhtymä tai ADHD, ja asumisen vaikeuksia. Vammaispalvelu ei voi myöntää vammaispalvelulain mukaisia palveluja,

ellei henkilö ole vaikeavammainen. Tällöin on tarjottava asumispalveluja sosiaalihuoltolain perusteella.

Vuoden 2010 alkupuolella pääasiallisesti muista kuin päihde- tai mielenterveysongelmista johtuvista syistä asiakkaina on ollut 17 henkilöä. Heistä on mielenterveyskuntoutujien tuetussa asumisessa 6, palveluasumisessa 4 ja tehostetussa palveluasumisessa 7 henkilöä.

8. ASUMISPALVELUJEN TUOTANNON ANALYSOINTI JA VASTAAMINEN TARPEISIIN

8.1. SWOT-analyysi

Erityisryhmien asumispalvelujen arviointi (SWOT-analyysi)

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> asiakslähtöisyys suunnitelmallisuus kuntouttava työote ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö hyvä palveluvalikoima, omaa sekä ostopalvelua -> asiakkaalle etsitään sopiva tukimuoto yhteistyö psykiatrisen sairaalan kanssa yhteistyö palveluntuottajien kanssa tilaajan ja tuottajan välinen yhteistyö asumiseen liittyvät yhteistyöryhmät (esim. asukasvalinnat tukiasuntoihin) 	<ul style="list-style-type: none"> rajapinta-asiakkaat: kotihoito ja vanhuspalvelut (yhteistyö ei vielä riittävää, kotipalvelujen vähyyys) lastensuojelun jälkihoito (ei riittävää) rajapinta-asiakkaat: vammaispalvelut (vaikeavammaisuuden määrittely) Kouvolan ulkopuolelle sijoitettujen kuntoutumisen seuranta vaikeaa yksityiset palveluntuottajat voivat pitää liikaa kiinni vanhoista asiakkaista suorite- ja seurantatietojen saaminen Efficasta vaikeaa
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen tuetun asumisen kehittäminen, lisää resursseja kotiin annettavaan tukeen päivätoiminnan kehittäminen työtoiminnan kehittäminen Salmentöyryntien hanke Marjoniemi II (päihdedementtikot) kehitysvammaisten asumisyksikköhanke rajapintaneuvottelut yhteiset koulutustilaisuudet ja seminaarit yksityisten palveluntuottajien kanssa kilpailuttaminen: kustannusten aleneminen, palvelun laadun parantaminen, näkyväksi tekeminen palveluseteli 	<ul style="list-style-type: none"> asiakasmäärän kasvu koulutetun henkilökunnan saatavuuden heikkeneminen työntekijöiden väsyminen määrärahojen väheneminen kuntatalouden heikkeneminen

Kehittämiskohteita:

- kuntouttava työote ja porrasteisuus omissa ja ostopalveluissa
- linjaukset rajapinta-asiakkaiden palveluissa
- palveluohjauksen, tilannearvion, palvelutarpeen selvittämisen, palvelusuunnitelmien, dokumentoinnin ja raportoinnin kehittäminen

- asukkaiden siirtyminen asumaan takaisin Kouvolaan, jolloin yhteydenpito ja kuntoutumisen seuranta helpottuu
- henkilöstön jaksamisen tukemisen, työnohjaus, täydennyskoulutus ym.

8.2. Asiakasanalyysi

Palvelustrategiaa varten tehtiin asumispalveluja käyttävien asiakasanalyysi, joka sisälsi toimintakyvyn arvioinnin. Arviointi pyydettiin Paavo-itsearviointimenetelmällä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkailta lukuun ottamatta päivätoimintaa, tukihenkilötoimintaa ja tukiasunnoissa asuvia. Asiakkaiden itsearviointiin lisäksi kuultiin asumispalvelujohtajan, palveluohjaajan, asumisyksiköiden työntekijöiden, tuetun asumisen ohjaajien, päihdepalvelujen johtavan sosiaalityöntekijän ja aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä asiakkaiden toimintakyvystä. Kehitysvammaisten asumispalvelujen henkilöstö arvioi asiakkaidensa toimintakykyä useilla eri arviointimenetelmillä. Asiakasanalyysi on haasteellista uudessa kunnassa, jossa asiakastietojärjestelmään ei ole kirjattu paljonkaan vanhojen kuntien asiakkaiden tietoja. Lisäksi tehtäviä hoitavien henkilöiden vaihtuminen on vaikeuttanut tietojen saamista.

8.2.1. Päihdekuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat voidaan luokitella avun/palvelutarpeen ja tavoitteiden mukaan seuraaviin ryhmiin:

- 1) Suuri avun ja ohjauksen tarve, ei kuntoutumista: Henkilöt, joilla on suuri avun ja ohjauksen tarve ja joilla asumispalvelun tavoitteena on ensisijaisesti nykyisen toimintakyvyn ylläpitäminen. Esimerkiksi iäkkäät ja päihdedementit.
- 2) Suuri avun ja ohjauksen tarve, kuntoutuminen mahdollista: Henkilöt, joilla on suuri avun ja ohjauksen tarve, mutta joilla toimintakyvyn paraneminen ja kuntoutuminen on mahdollista.
- 3) Säännöllinen avun ja ohjauksen tarve, kuntoutuminen alkanut: Henkilöt, joilla on avun ja ohjauksen tarvetta joissakin asioissa, mutta kuntoutumista on tapahtunut ja henkilö on motivoitunut muutokseen. Henkilö ei vielä selviydy asumisyksikön ulkopuolella, vaan tarvitsee säännöllisesti, päivittäin, henkilökunnan apua ja ohjausta.
- 4) Tuettu asuminen, kuntoutuminen kesken: Henkilöt, jotka asuvat omassa asunnossa ja tarvitsevat apua ja tukea harvoin tai epäsäännöllisesti. Esimerkiksi tuetun asumisen ohjaajien käynnit, tukihenkilöt, tukiasuminen, päivätoiminta ja työtoiminta vahvistavat asiakkaan toimintakyvyn heikkoja osa-alueita.
- 5) Itsenäinen asuminen: Henkilöt asuvat täysin itsenäisesti. Asumispalvelujen tarvetta ei ole, mutta mahdollisesti on asiakkuus aikuissosiaalityössä, psykiatrian poliklinikalla, A-klinikalla ym.

Päihdekuntoutujien asumispalvelujen oman tuotannon asiakkaista 11 (37 %) kuului ryhmään 3 ja 9 (30 %) ryhmään 4. Ostopalvelujen asiakkaista 22 (45 %) kuului ryhmään 4 ja 15 (31 %) ryhmään 5, mikä osoittaa, että asiakkaista osa on liian vahvasti resursoidussa palvelussa.

Päihdekuntoutujien tehostetussa palveluasumisessa Kouvolan huoltokodissa on yksikön olosuhteiden vuoksi useita parempikuntoisia, avun tarpeiltaan erilaisia henkilöitä, joista osa ei tarvitse ympärivuorokautista asumispalvelua ja osalle riittää tuettu asuminen. Huoltokotiin ei voida portaiden vuoksi ottaa huonosti liikkuvia henkilöitä. Myös kahden hengen huoneet rajoittavat asiakasvalintaa.

Sen sijaan ostopalveluissa tehostetun palveluasumisen asiakkaat ovat erittäin huonokuntoisia, lähes kaikki päihdedementikkoja, jotka tarvitsevat edelleen tehostettua palveluasumista. Tavoitteena on siirtää heidät Kouvolaan. Päihdekuntoutujien palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen ostopalvelun paikat ovat kaikki Kouvolan ulkopuolella.

Päihdekuntoutujien asumispalveluissa on 65 vuotta täyttäneitä viisi henkilöä, joiden siirtymistä vanhuspalveluihin selvitetään.

Suurella osalla asumisen tuen asiakkaista avun tarve on vähäistä ja nykyisiä palveluja voidaan vähentää ja asiakkaita siirtää itsenäiseen asumiseen pois tukiasunnosta.

Asiakasanalyysin taulukot ovat liitteenä (liite 2).

8.2.2. Mielensterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat

Suurimmat ryhmät mielensterveyskuntoutujien asumispalveluissa, sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa, olivat ryhmät 4 (tuettu asuminen, kuntoutuminen kesken) ja 2 (suuri avun tarve, kuntoutuminen mahdollista). Ryhmään 4 sijoittui 64 (56 %) oman tuotannon asiakasta ja 68 (35 %) ostopalvelujen asiakasta. Ryhmään 2 kuului 21 (18 %) asiakasta omassa palveluissa ja 64 (33 %) ostopalveluissa. Mielensterveyskuntoutujien tehostetussa palveluasumisessa olevilla (yhteensä 99) on suuri avun tarve (ryhmät 1 ja 2), vain 5 asiakasta voisi selviytyä vähemmällä tuella.

Mielensterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaista on yli 65-vuotiaita 25 henkilöä, joista 17 kuuluu avun tarpeen mukaan ryhmään 1 tai 2 ja tarvitsee tehostettua palveluasumista; näistä neljä on tällä hetkellä tavallisessa palveluasumisessa. Palveluasumisessa on myös viisi alle 65-vuotiasta, jotka tarvitsisivat tehostettua palveluasumista.

Tehostetussa palveluasumisessa on tällä hetkellä viisi henkilöä, joiden avun tarve ei ole suurta eikä edellytä ympärivuorokautista henkilökunnan läsnäoloa. Palveluasumisesta voidaan avun tarpeen mukaan siirtää 14 henkilöä asumisen tuen piiriin (asumisen ohjaajat tai ostopalvelut).

Päihde- ja mielensterveyskuntoutujien asumispalveluissa on ainakin 34 asiakasta, jotka toimintakyvyn arvioinnin mukaan selviytyvät itsenäisessä asumisessa. Heidän osaltaan asumisen tuen resurssit (esim. tukiasunnot, ohjaajien tuki) voidaan käyttää uusien asiakkaiden ja palveluasumisesta kevyempään palveluun siirtyvien tukemiseen. Asumisen ohjaajan lyhytaikainen tuki riittää joskus parantamaan asiakkaan elämäntilannetta.

Kaikki ”väärissä paikoissa” olevat pyritään ensisijaisesti siirtämään heidän tarpeisiinsa parhaiten sopivaan palvelumuotoon.

Asiakasanalyysin taulukot ovat liitteenä (liite 3).

8.2.3. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasanalyysia ei tehty. Sitä ei katsota tarpeelliseksi, sillä vaikeavammaisten henkilöiden palvelutarve on arvioitu tarkasti palvelua myönnettäessä.

8.2.4. Kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakkaat

Kehitysvammaisten henkilöiden toimintakykyä on arvioitu Toimi-, Keto- ja Psyto-toimintakyvyn arviointiasteikoilla sekä ASTA-Asumisen toimintojen arviointilomakkeilla. Asumisyksiköiden työntekijät sekä tuetun asumisen ohjaajat käyttivät jotakin edellä mainituista arviointimenetelmistä. Asiakas osallistui arviointiin mahdollisuuksiensa mukaan. Toimintakyvyn arvioinnissa saadaan yleiskuva mm. henkilön liikkumisesta, hygieniasta, siisteydestä ja terveydestä huolehtimisesta sekä kotiaskareiden, työtehtävien, sosiaalisten tilanteiden ja ihmissuhteiden sujumisesta arjessa sekä siitä, millaista tukea hän tarvitsee toiminnoissaan.

Asiakkaat voidaan luokitella toimintakyvyn mukaan seuraaviin ryhmiin. Ryhmittelyn perusteena on henkilön eri osa-alueilla saamien arvojen keskiarvo, sillä toimintakyky saattaa olla erilainen eri osa-alueilla.

- 1) Erittäin huono: Henkilö pystyy selviytymään toiminnoistaan vain runsaasti autettuna.
- 2) Huono: Henkilö tarvitsee tukea kaikissa toiminnoissa.
- 3) Kohtalainen: Henkilö tarvitsee tukea useilla osa-alueilla, varsinkin uusissa tilanteissa.
- 4) Hyvä: Henkilö tarvitsee tukea joillakin osa-alueilla, tuen tarve on lyhytaikaista.
- 5) Erittäin hyvä: Henkilön fyysinen suorituskyky on hyvä, huolehtii asioistaan omaaloitteisesti, vuorovaikutustaidot hyvät ja osaa käyttää kaikkia tarvitsemiaan palveluja.

Ryhmään 1 ja 2 kuuluvat tarvitsevat tehostettua palveluasumista, ryhmään 3 palveluasumista ja ryhmään 4 asumisen tukea. Omissa asumispalveluissa olevien toimintakyky on parempi kuin ostopalvelujen asiakkaiden, esimerkiksi hyvä toimintakyky on 38 asiakkaalla (53 %) ja erittäin huono toimintakyky yhdellä (1 %), vastaavasti ostopalveluissa 28:lla (22,5 %) ja 8:lla (6,5 %). Kaupungin omissa asumisyksiköissä (palveluasuminen) on hyvä toimintakyky 22 asiakkaalla, jotka mahdollisesti voisivat selviytyä erilaisilla asumisen tuen palveluilla. Ostopalveluissa on tehostetussa palveluasumisessa myös ryhmään ”kohtalainen” ja ”hyvä” kuuluvia, jotka voisivat selviytyä palveluasumisesta tai asumisen tuen avulla. Erittäin hyvä toimintakyky arvioitiin olevan vain kolmella omien asumispalvelujen asiakkaalla ja yhdellä ostopalvelujen asiakkaalla, jotka ovat nyt palveluasumisessa tai tuetussa asumisessa. Ikääntyvien kehitysvammaisten palvelutarpeiden arviointi on kuitenkin osittain vaikeaa, sillä ikääntymisen myötä saatetaan tarvita entistä enemmän apua.

Yli 65-vuotiaita on asumispalvelujen asiakkaina 25. He ovat toimintakyvyiltään varsin erilaisia: ryhmässä ”erittäin huono” on 1 henkilö, ”huono” 11 henkilöä, ”kohtalainen” 9

ja ”hyvä” 4 henkilöä. Vanhusikäisille etsitään heille sopivia vanhusten asumispalveluja.

Kouvolassa ei ole omia tehostetun palveluasumisen yksiköitä, vaan palveluasumista ja tuettua asumista. Omissa palveluasumisen yksiköissä on kuitenkin myös toimintakyvyltään ryhmään ”huono” tai ”erittäin huono” kuuluvia 10 ja tuetun asumisen asiakaina 3 henkilöä. Ostopalveluissa toimintakyvyltään ryhmään ”huono” tai ”erittäin huono” kuuluvat ovat kaikki tehostetussa palveluasumisessa.

Myös kehitysvammaisista kaikki pyritään vähitellen siirtämään heidän tarpeisiinsa parhaiten vastaaviin palveluihin. Asiakasanalyysin taulukot ovat liitteenä (liite 4).

8.2.5. Asiakkaiden itsearviointi

Asiakaslähtöisyyden ja osallisuuden edistämiseksi toteutettiin asumispalvelujen asiakkaiden toimintakyvyn arviointi Paavo-itsearviointimenetelmällä. Asiakkaat tekivät arviointia yksin tai asumispalvelujen henkilökunnan avustamana. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat haastattelivat päihdekuntoutujia avustaen heitä Paavo-itsearvioinnin täyttämässä. Opiskelijoiden haastateltaviksi oli kutsuttu yhteensä 240 asiakasta, joista vain 60 tuli paikalle. Näiden joukossa oli myös tukiasunnoissa tai itsenäisesti asuvia aikuissosiaalityön asiakkaita.

Paavo-itsearvioinnissa arvioidaan avun tarvetta arkielämässä seuraavilla osa-alueilla:

- avun tarve kotona: taloudellinen tilanne, kotityöt, itsestä huolehtiminen, terveydenhoito ja lääkehoito
- avun tarve kodin ulkopuolella: asiointi ja liikkuminen
- psyykkisen ja sosiaalisen tuen tarve: ihmissuhteet ja vuorovaikutus sekä arkipäivän suunnittelu

Vastauksia saatiin 171 mielenterveys- ja 60 päihdekuntoutujalta. Mielenterveyskuntoutujista 91 % (155 henkilöä) ja päihdekuntoutujista 77 % (46) kertoi olevansa tyytyväisiä asumiseensa (asuntoon ja asuinympäristöön). Asiakkaiden arviot avun tarpeesta ja toimintakyvystä poikkesivat jonkin verran suhteessa heidän saamiinsa palveluihin; pääasiassa siten, että asiakas katsoi tarvitsevansa apua harvoin tai ei koskaan millään arkielämän osa-alueella, vaikka hän oli tehostetussa palveluasumisessa.

Päihdekuntoutujista 40 (67 %) ja mielenterveyskuntoutujista 51 henkilöä (30 %) arvioivat tarvitsevansa apua harvoin tai ei koskaan millään osa-alueella. Nämä henkilöt asuvat itsenäisesti tai tukiasunnoissa tai ovat asumisen ohjaajien asiakaina, mutta vastaajien joukossa oli myös tehostetussa palveluasumisessa ja palveluasumisessa asuvia. Toisaalta 31 asumisen tuen asiakkaista ja 17 itsenäisesti asuvista arvioivat tarvitsevansa nykyistä enemmän apua. Vastaukset on esitetty liitteenä olevissa taulukoissa (liite 5).

8.3. Asumispalvelujen tuotteistamisпилotti

Kouvolan kaupungin toiminnan ja talouden ohjaaminen perustuu tilaaja-tuottaja-mallin mukaiseen ohjausjärjestelmään, jossa ohjausvälineenä toimivat tilaajan ja tuottajan yhteistyönä laatimat palvelusopimukset. Tilaaja-tuottaja-malli edellyttää tuotteistamista. Tuotteistaminen tarkoittaa toimenpiteitä, joiden avulla täsmennetään palve-

lun sisältö, laatu ja kustannukset. Tuotteistamisen avulla muodostetaan palveluja ja palvelukokonaisuuksia, joille määritellään hinta.

Aikuissosiaalipalveluissa erityisryhmien asumispalvelut on tuotteistettu pilottina vuonna 2009. Kustannuslaskentamenetelmänä oli toimintolaskenta. Asumisyksiköissä tehtiin työajan seurannat. Tuloksena saatiin asumispäivien hinnat eri yksiköissä. Hinnat ovat kuitenkin vielä epävarmoja johtuen epäselvästä tiliorganisaatiosta.

Oman tuotannon ja ostopalvelujen eroja pyritään vertailemaan. Tuotteistaminen tukee myös toiminnan kehittämistä ja yhtenäistämistä.

8.4. Asumispalvelujen palveluohjauksen prosessi

Prosessikuvaus esittää työsuorituksen eri vaiheet, työsuoritukseen sisältyvät tehtävät ja työnimikkeet, jotka työtä suorittavat. Liitteenä on kehitysvammaisen asiakkaan palveluohjaus asumispalveluun –prosessi (liite 6).

Palveluohjaus ja sosiaaliohjaus ovat aikuissosiaalipalvelujen keskeinen kehittämisalue. Palveluohjaus, palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelmien laatiminen kuuluu enenevässä määrin mieluummin aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajille ja sosiaalityöntekijöille kuin sosiaalipalvelutoimistossa olevalle erityisryhmien asumispalvelujen henkilöstölle (asumispalvelujohtaja ja yksi palveluohjaaja). Erityisryhmien asumispalvelujen palveluohjauksen prosessi ja vaikeavammaisten palveluohjauksen prosessi kuvataan vuoden 2012 loppuun mennessä.

8.5. Asumispalvelujen jonotus- ja sijoittelujärjestelmä

Kymenlaakson psykiatrisesta sairaalasta saadun tiedon mukaan uuden Kouvolan aikana selvitykset asiakkaan asumispalvelupaikan tarpeesta ovat käynnistyneet nopeasti ja paikka on pystytty järjestämään kohtuullisessa ajassa. Haasteellisimpia ovat päihdedementit (jo 35 ikävuodesta alkaen) sekä vaikeaa pitkäaikaista skitsofreniaa sairastavat. Jonotusajat sairaalasta ovat keskimäärin kaksi kuukautta.

Toukokuun 2010 lopussa päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja jonottavia oli seuraavasti:

- 4 henkilöä sairaalassa tehostettuun palveluasumiseen
- 1 terveyskeskuksessa tehostettuun palveluasumiseen
- 1 terveyskeskuksessa palveluasumiseen
- 1 kotona tehostettuun palveluasumiseen
- 2 kotona palveluasumiseen
- 2 kotona tuettuun asumiseen

Kehitysvammaisten asumispalveluihin oli toukokuussa 2010 hakemuksia jonossa kolmelta kotona asuvalta henkilöltä, joista yksi haki tehostettuun palveluasumiseen ja kaksi palveluasumiseen.

Aikuissosiaalipalveluihin pyritään muodostamaan sosiaalisen kuntoutuksen ja vammaispalvelujen yhteinen arviointi- ja sijoitusryhmä, koska asiakkailta on monenlaisia ongelmia ja sijoituspaikan löytäminen vaatii palveluyksiköiden yhteistyötä. Palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelun suunnittelussa tarvitaan yhtenäistä arviointi- ja seurantajärjestelmää (esim. RAI-järjestelmä).

8.6. Palvelusetelin käyttöönotto palvelujen valinnanvapauden lisäämiseksi

Palveluseteli on yksi julkisten palvelujen järjestämistapa ja keino monipuolistaa palvelurakennetta. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) tuli voimaan 1.8.2009. Kilpailutusta ei tarvita, jos palveluntuottajaksi hyväksytään kaikki hyväksymiskriteerit täyttävät palveluntuottajat. Niissä palveluissa, jotka asiakasmaksulla on säädetty asiakkaalle maksuttomiksi, palvelusetelin arvo on asetettava siten, että asiakkaan maksettavaksi ei saa jäädä myöskään omavastuusuutta palvelua palvelusetelillä järjestettäessä. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä palvelusetelistä, jolloin hänet on ohjattava kunnan muulla tavoin järjestämien palvelujen piiriin. Palveluohjauksen merkitys kasvaa, sillä palveluohjaajan ja sosiaalityöntekijän tulee auttaa asiakasta ymmärtämään vaihtoehdot ja palvelusuunnitelmaa tehtäessä tunnistaa asiakkaan kykyä käyttää palveluseteliä. Palveluseteli otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan vuodesta 2012 lukien.

8.7. Muiden palvelualueiden toiminnan ja suunnitelmien vaikutus tarvearvioon

Aikuissosiaalipalvelujen asumispalvelujen tarpeeseen vaikuttaa se, miten paljon saadaan siirrettyä 65 vuotta täyttäneitä vanhuspalvelujen asumispalveluihin ja miten paljon lapsiperhepalveluista tulee jälkihuollon päättymisen jälkeen asumispalveluihin asiakkaita. Tilanteeseen vaikuttaa myös kotihoitopalvelujen mahdollisuudet vastata aikuissosiaalipalvelujen asiakkaiden tarpeisiin.

9. TARVEARVION VAIKUTUS PALVELUJEN KEHITTÄMISEEN JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Asiakasanalyysit ja tarvearviot osoittavat, että ainakin seuraavia asioita on kehitettävä.

Palveluohjaus:

- asumispalveluissa olevista vain pienelle osalle on vanhoissa kunnissa tehty sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukainen palvelusuunnitelma
- asiakkaalle järjestettävät palvelut perustuvat palvelutarpeen selvitykseen ja kokonaisvaltaiseen palvelusuunnitelmaan
- asumispalvelun aloittamisen jälkeen tulee tehdä asumispalvelusuunnitelma
- palvelutarpeen arvioinnin työvälineitä kehitetään

Päihdekuntoutajat:

- Kouvolan ulkopuolelle sijoitetut päihdekuntoutajat tulee siirtää takaisin Kouvolaan, elleivät he itse halua muuttaa kotikunnakseen asumisyksikön sijaintikuntaa
- päihdedementit tarvitsevat tehostettua palveluasumista, jossa tavoitteena on ensisijaisesti nykyisen toimintakyvyn ylläpitäminen
- Kouvolan huoltokoti ja Kiurunkujan asumisyksikkö eivät vastaa asiakkaiden nykyisiä tarpeita, joten niistä tulee luopua ja järjestellä tarpeita vastaavat palvelut uudella tavalla

Mielenterveyskuntoutajat:

- erityisryhmistä mielenterveyskuntoutajat ovat selvästi suurin ryhmä ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on suurempi vaihtuvuus kuin muiden erityisryhmien asumispalveluissa

- osa mielenterveyskuntoutujista on myös päihdekuntoutujia (kaksoisdiagnoosiasiakkaat), mikä on otettava huomioon palveluja järjestettäessä
- kuntoutuminen kevyempiin palveluihin on mahdollista osalle mielenterveyskuntoutujista
- asiakkaiden tulee voida siirtyä lukuisista Kouvolan ulkopuolista asumisyksiköistä Kouvolan alueella sijaitseviin yksiköihin

Vaikeavammaiset:

- palveluasuminen omassa kodissa edellyttää kotihoidon palvelujen ja henkilökohtaisen avun järjestämistä ja toimivia sijaisjärjestelyjä

Kehitysvammaiset:

- tehostetun palveluasumisen ja asumisen tuen tarve lisääntyy (tuettu asuminen, päivätoiminta)
- kuntoutuminen kevyempiin palveluihin on mahdollista osalle kehitysvammaisista
- vanhusikäisille kehitysvammaisille tulee etsiä vanhusten asumispalveluja

Kaikki erityisryhmät:

- kuntoutumista on seurattava säännöllisesti
- osa asiakkaista on liian vähäisten palvelujen varassa
- osa asiakkaista on liian paljon palveluja tarjoavissa asumisyksiköissä
- jokainen tulee siirtää tarpeittensa mukaisten asumispalvelujen piiriin
- asumisen tukea on lisättävä kaikille ryhmille
- palveluasumisen suhteellista osuutta asumispalveluissa voidaan vähentää
- erityistarpeet lisääntyvät (dementiaa aiheuttavat sairaudet, neurologiset häiriöt, haastavasti käyttäytyvät ym.)
- rajapintaneuvotteluja sosiaalisen kuntoutuksen, vammaispalvelujen, lastensuojelun ja vanhuspalvelujen kanssa tulee käydä edelleen ja sopia periaatteista, mille palvelualueelle asiakkaan sijoittaminen kuuluu
- asumispalvelut on tuotteistettu, mutta asiakkuuksien haltuunotto ja sisällön kuvaaminen vaatii vielä selkiinnyttämistä
- henkilöstön osaamista tulee kehittää koulutuksen avulla, esimerkiksi kuntouttavan työotteen koulutuskokonaisuus vuonna 2010, päihdetyön koulutusta yhteistyössä A-klinikkasäätiön kanssa, yhteisiä koulutustilaisuuksia kaupungin henkilöstölle ja yksityisille palveluntuottajille
- asiakkaiden valinnanvapautta tulee lisätä palvelusetelin avulla

10. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET ERITYISRYHMIEN ASUMISPALVELUJEN PALVELUTARJONNAN KEHITTÄMISEKSI

Erityisryhmien asumispalvelujen palvelutarpeiden ja niissä tapahtuvien muutosten perusteella tehdään seuraavat järjestämistapoihin liittyvät muutokset ja kehittämissuhteet:

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

- asumisen ohjaajien, kotihoidon, psykiatrian poliklinikan ja selviämisaseman yhteistyöllä pyritään vähentämään palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja laitoshoidon tarvetta
- selviämisasematoiminta aloitetaan A-klinikan tiloissa 1.1.2011 hankerahoituksella; selviämisasemalta tarpeen mukainen ohjaus asumispalveluihin
- asumisen tukeen 2 palveluohjaajaa 1.10.2012 alkaen (hankerahoituksen jälkeen)
- Kiurunkujan palveluasumisen yksikkö muutetaan tuetun asumisen yksiköksi syksyllä 2012

- Huoltokoti muutetaan nuorten tuetun asumisen yksiköksi syksyllä 2012 (mahdollisesti lapsiperhepalveluihin)
- A-klinikan asumisen tuki ostopalveluna (tukiasunnot) vähenee ja vastaava määräraha osoitetaan yhden työntekijän työpanokseen nuorten päihteiden käyttäjien kuntouttamiseen 1.1.2011 alkaen
- 1.12.2011 alkaen perustetaan Varikon asumisyksikkö, 15 palveluasumisen paikkaa, vähennetään 20 paikkaa ostopalveluista (5 siirtyy muihin omiin yksiköihin)
- Marjoniemi II:ssa aloittaa toimintansa 1.11.2010 päihdedementikoille 18-paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö, johon siirretään ainakin 10 asiakasta ostopalveluista
- uusi Salmentöyryntien asumisyksikkö (43 paikkaa) aloittaa syksyllä 2012, porrasteinen tehostetun palveluasumisen, palveluasumisen ja tuetun asumisen yksikkö, starttiasumista, intervalliasumista
- Carean piirissä voidaan kehitysvammaisten lisäksi tarjota asumispalveluja haasteellisille mielenterveyskuntoutujille
- vanhuspalvelujen kanssa sovitaan yksilökohtaisesti tai määritellään tyypilliset tilanteet, missä vaiheessa 65 vuotta täyttäneet siirretään vanhuspalveluihin
- asumispalvelut järjestetään vain poikkeustapauksissa Kouvolan ulkopuolelta
- palveluseteli otetaan käyttöön vuonna 2012
- asumisen ja arjen hallinnan tueksi lisätään ryhmä- ja vertaistoimintoja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa
- asumispalvelutarpeen arviointia kehitetään

Vaikeavammaisten palveluasuminen

- vammaispalveluihin palkataan yksi henkilökohtainen avustaja vuodesta 2011 alkaen kotona asumisen tueksi
- palveluseteli otetaan vuonna 2012 käyttöön henkilökohtaisen avun järjestämistapa, erityisesti äkillisiin avustajan sijaisjärjestelyihin ja pieniin säännöllisiin tuntimääriin
- asumispalvelutarpeen arviointia kehitetään

Kehitysvammaisten asumispalvelut

- päivätoimintaa varten laaditaan erillinen kehittämissuunnitelma; työtoimintasuunnitelma on jo valmistumassa
- suurelle osalle kehitysvammaisista riittää tuettu asuminen, eivät tarvitse palveluasumista
- tuettua asumista lisätään (esim. kotoa itsenäistyville nuorille) omana toimintana asumisyksiköiden henkilöstön tukemana ja henkilökohtaisella avulla sekä ostopalveluna; asiakkaat asuvat omissa tai vuokra-asunnoissa (erilaisia mahdollisuuksia käytettävissä, esim. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö tarjoaa kunnalle yhteistyötä, ostaa asunnon ja vuokraa sen asiakkaalle ja kunta järjestää asiakkaalle tarvittavan tuen)
- laitoshoidon lakkauttaminen vuoteen 2017 mennessä lisää asumispalvelujen ja sitä tukevien palvelujen tarvetta, myös lääkäri- yms. palvelujen tarve kasvaa, mikä huomioidaan terveyspalvelujen järjestämisessä
- suurin osa laitoshoidossa olevista siirtyy tehostettuun palveluasumiseen ja kouvolalaisia siirtyy pois Carean vastuulta, minkä johdosta tarvitaan uusia asumisyksiköitä
- Kumpulan asumisyksikön uudisrakennushanke, 1.9.2012 alkaen 7 uutta tehostetun palveluasumisen paikkaa
- Pihlajiston asumisyksikön peruskorjaushanke, 1.9.2012 alkaen 12 uutta tehostetun palveluasumisen paikkaa ja 5 tuetun asumisen paikkaa nykyisten 8 palveluasumisen paikan sijasta
- perhehoitoa lisätään, tilapäisten perhehoitajien koulutus aloitetaan syksyllä 2010

- palveluseteli otetaan vuonna 2012 käyttöön palveluasumisessa ja tehostetussa palveluasumisessa
- asumisen ja arjen hallinnan tueksi lisätään ryhmä- ja vertaistoimintoja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa
- asumispalvelutarpeen arviointia kehitetään

11. PALVELUSTRATEGISET LINJAUKSET

Kouvolan kaupunki tuo valmistelemissaan palvelustrategiassa esille näkemyksensä siitä, miten kaupunki aikoo järjestää palvelutuotannon vuosina 2011-2017. Palvelustrategisissa linjauksissa määritellään, mitkä palvelut kaupunki aikoo jatkossa järjestää oman organisaationsa toimesta, mitkä konserniin kuuluvien yhtiöiden toimesta, mitkä osittain tai kokonaan yhteistyössä ulkopuolisten toimijoiden kanssa ja minkä palvelujen järjestämisestä voidaan mahdollisesti luopua kokonaan. Strategisena perustana ovat kaupungin strategia ja arvot.

Tässä erityisryhmien palvelustrategiassa perusturvalautakunta linjaa, mitä erityisryhmien asumispalveluja se aikoo tuottaa itse, mitä ostoina kuntayhtymiltä, mitä ostoina muilta sekä mihin palveluihin se aikoo tarjota tulevana vuosina palveluseteliä. Lisäksi määritellään erityisryhmien asumispalvelujen prosentuaalinen jakautumien eri asumispalvelujen kesken nyt ja vuonna 2017.

Kaupungilla on jatkossakin vastuu erityisryhmien asumispalvelujen järjestämisestä. Palvelut järjestetään niin, että niitä voidaan tarjota asiakkaille tarpeita vastaavasti, hallitusti ja pitkäjänteisellä tavalla. Kaupungilla tulee olla omia palveluita siinä määrin, että se voi niiden turvin arvioida asiakkaiden palvelutarvetta, suunnata palvelujen painopisteitä, ohjata palvelujen kysyntää ja tarjontaa sekä ylläpitää palvelujen kustannus- ja laatutietoisuutta. Palvelut järjestetään pääasiassa omassa kunnassa. Ulkokuntiin sijoitetut siirretään takaisin Kouvolaan sitä mukaa, kun se tulee mahdolliseksi, ellei asiakas itse halua muuttaa kotikunnakseen kuntaa, jonka alueella asumisyksikkö sijaitsee. Sijoituksia kunnan ulkopuolelle tehdään jatkossa ainoastaan yksilöllisistä tai erityisen perustelluista syistä. Palvelujen painopistettä siirretään palvelutarpeen arviointiin, palveluohjaukseen, itsenäisen asumisen tukeen sekä toisaalta tehostettuun palveluasumiseen.

Vuoteen 2017 mennessä **oman toiminnan osuus** suhteessa ostopalveluihin yksityisiltä palveluntuottajilta **lisääntyy** edellä oleva huomioiden *päihde- ja mielenterveyskuntoutujien* sekä *kehitysvammaisten* **asumisen tuessa** (tukiasuminen ja tuettu asuminen) **ja tehostetussa palveluasumisessa**. Kehitysvammaisten omaa tehostetua palveluasumista lisätään Kumpulan laajennus- ja Pihlajiston peruskorjaushankkeissa. *Vaikeavammaisten* **palveluasuminen omassa kodissa lisääntyy**. **Oman toiminnan osuus mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa lisääntyy, päihdekuntoutujien palveluasumisessa säilyy nykyisellään ja kehitysvammaisten palveluasumisessa vähenee** jonkin verran.

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän osuus kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen järjestämisessä lisääntyy laitoshoidon vähentämisen myötä.

Palveluseteli otetaan vuonna 2012 käyttöön vaikeavammaisten henkilökohtaisen avun järjestämisessä ja erityisryhmien palveluasumisessa ja tehostetussa palveluasumisessa.

Erityisryhmien asumispalvelujen järjestäminen 2010

	Oma toiminta %	Kuntien yhteistyö, kuntayhtymä %	Ostot yksityisiltä palveluntuottajilta %	Palveluseteli %	Yht. %
Päihdekuntoutujien asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	22	0	78	0	100
Palveluasuminen	83	0	17	0	100
Tehostettu palveluasuminen	56	0	44	0	100
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	57	0	43	0	100
Palveluasuminen	20	0	80	0	100
Tehostettu palveluasuminen	18	0	82	0	100
Vaikeavammaisten palveluasuminen	oma koti 44	0	56	0	100
Kehitysvammaisten asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	90	0	10	0	100
Palveluasuminen	65	27	8	0	100
Tehostettu palveluasuminen	0	44	56	0	100

Erityisryhmien asumispalvelujen järjestäminen 2017

	Oma toiminta %	Kuntien yhteistyö, kuntayhtymä %	Ostot yksityisiltä palveluntuottajilta %	Palveluseteli %	Yht. %
Päihdekuntoutujien asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	63	0	37	0	100
Palveluasuminen	83	0	7	10	100
Tehostettu palveluasuminen	79	0	21	0	100
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	70	0	30	0	100
Palveluasuminen	37	0	31	32	100
Tehostettu palveluasuminen	35	0	32	33	100
Vaikeavammaisten palveluasuminen	oma koti 60	0	30	10	100
Kehitysvammaisten asumispalvelut					
Asumisen tuki (tukiasuminen, tuettu asuminen)	93	0	7	0	100
Palveluasuminen	57	18	8	17	100
Tehostettu palveluasuminen	13	50	20	16	100

Erityisryhmien asumispalvelujen prosentuaalinen jakautuminen eri asumispalvelujen kesken

	2010 %	2017 %
Päihdekuntoutujien asumispalvelut		
Asumisen tuki	58	64
Palveluasuminen	8	7
Tehostettu palveluasuminen	34	29
<i>Yhteensä</i>	100	100
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut		
Asumisen tuki	44	48
Palveluasuminen	23	18
Tehostettu palveluasuminen	33	34
<i>Yhteensä</i>	100	100
Kehitysvammaisten asumispalvelut ja laitoshoido		
Asumisen tuki	11	17
Palveluasuminen	29	21
Tehostettu palveluasuminen	38	53
Laitoshoido	22	9
<i>Yhteensä</i>	100	100

Palvelustrategiassa ei ole erikseen käsitelty kustannusvaikutuksia. Lähtökohtana on kuitenkin pidetty sitä, että palvelurakennetta muutetaan raskaammasta kevyempään rakenteeseen, jolloin myös kustannukset kevenevät. Sikäli kun on pystytty, muutossuunnitelmat on tehty kustannusneutraalisti, kuten esim. Salmentöyryntien asumisyksikön ja Varikon yksikön perustaminen tai asukkaiden siirtyminen yksityisten palveluntuottajien yksiköistä oman kunnan ulkopuolelta Marjoniemen asumisyksikköön. Myös kehitysvammaisten siirtymisen laitoshoidosta asumisyksiköihin arvioidaan tapahtuvan kustannusneutraalisti. Sen sijaan kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen lisääminen lisää myös kustannuksia, mutta se on välttämätöntä tehdä, koska laitoshoido lopetetaan vuoteen 2017 mennessä ja Carea lakkauttaa siinä yhteydessä kokonaisuudessaan 35 hoito-/asumispaikkaa. Tällöin myös Kouvolan on sijoitettava asukkaita Carean palvelujen piiristä muihin yksiköihin. Palvelustrategiassa esitettyjen asumisyksiköiden lisäksi tultaneen vuosikymmenen loppupuolella tarvitsemaan vielä yksi oma asumisyksikkö mielenterveyskuntoutujille, joita vielä jää asumaan runsaasti oman kunnan ulkopuolelle, mikä haittaa yhteydenpitoa sekä työntekijöihin että omaisiin ja läheisiin.

Palvelustrategian toteutuminen vaatii kunkin toiminnan osalta tarpeen mukaiset erilliset päätökset sekä määrärahavaraukset talousarvioon ja -suunnitelmaan. Se edellyttää myös toiminnallisia muutoksia palvelujen sisältöihin, mikä puolestaan vaatii esimiehiltä jämakkaa johtamista strategisten linjausten mukaisesti. Palvelustrategian toteutumista seurataan valtuustokausittain osana kaupungin palvelustrategiaa.

Aikuissosiaalipalvelujen palvelusopimus 1.1.-31.12.2010. Kouvolan perusturvalautakunta 17.3.2010

Asumista ja kuntoutusta. Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:13.
<http://pre20090115.stm.fi/pr1176454313087/passthru.pdf>

Asuntoja kehitysvammaisille ja vaikeavammaisille. Ehdotus kehitysvammaisten ja muiden vaikeavammaisten asunto-ohjelmaksi vuosille 2010-2015. Ympäristöministeriön raportteja 16/2009.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=105473&lan=sv>

Valtioneuvoston periaatepäätös 21.1.2010 ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi vuosina 2010-2015
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39502&name=DLFE-10827.pdf

Hallituksen esitys (HE 101/2010) Eduskunnalle laeiksi kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100101>

Hallituksen esitys (HE 166/2008) Eduskunnalle laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2008/20080116>

Kehitysvammahuollon tietopankki. <http://www.saunalahti.fi/kup/vammaist.htm>

Kouvolan kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2010. Kouvolan vammaisneuvosto 3.9.2010

Kouvolan kaupunkistrategia. Kouvolan kaupunginvaltuusto 30.8.2010

Kouvolan päihdestrategia 2009-2012. Kouvolan kaupunginvaltuusto 29.3.2010

Laatusuositukset kehitysvammaisten henkilöiden asuntojen rakentamiseen vuosiksi 2010-2017. Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta, 2010.
http://kehitysvammaliitto.fi/fileadmin/tiedostot/muut/media/laatusuositukset_asuntojen_rakentamiseen_2010_2017.pdf

Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992 ja 912/1992)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920734>
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920912>

Laki ja asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987 ja 759/1987). <http://www.finlex.fi/fi/laku/ajantasa/1987/19870380>
<http://www.finlex.fi/fi/ajantasa/1987/19870759>

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090569>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta (733/1992)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920733>

Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/1996)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960603>

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Mieli 2009-työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:3. <http://pre200901115.stm.fi/pr1233819605898/passthru.pdf>

Mielenterveyspalveluja ohjaavan lainsäädännön toimivuus. Valtiontalouden tarkastusviraston ulkaisuja 194/2009.
http://www.vtv.fi/files/1854/1942009_Mielenterveyspalvelut_netti.pdf

Päihdepalvelujen laatusuositukset. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2002:3
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/paihdepalvelu/paihdepalv.pdf>

Sosiaalibarometri 2010. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki 2010

Sosiaalihuoltolaki (710/1982). <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710>

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:6.
<http://pre20090115.stm.fi/hl1212563842632/passthru.pdf>

SOTKANet Tilasto- ja indikaattoripankki.
<http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tilastoja. Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut; Vammaisuus
<http://www.stakes.fi/FI/Tilastot/Aiheittain/Sosiaalipalvelut/laitosjaasumispalvelut.htm>
<http://www.stakes.fi/FI/Tilastot/Aiheittain/Vammaisuus/index.htm>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tietoa terveydestä. Päihteet ja riippuvuudet: Alkoholi
http://www.ktl.fi/portal/suomi/tietoa_terveydesta/elintavat/alkoholi

Unelmia omasta kodista. Kehitysvammaisten ihmisten asumispalveluita kartoittava Tarve-projekti Kouvolassa. Asumispalvelusäätiö ASPA-kartoituksia 8/2009
http://www.aspa.fi/files/2356/Kouvolan_tarve-kartoitus_2009.pdf

Vammaisten määrä.
http://www.invalidiliitto.fi/portal/fi/tietoa_ja_tukea/asiiantuntija_vastaa/?view=FAQQuestion&category_id=3138question_id=117

Väestötietoja kunnittain ja maakunnittain: Ikärakenne.
http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;374;36984;148786;150318;163204

Yksilölliset palvelut, toimivat asunnot ja esteetön ympäristö. Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositukset. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2003:4
<http://pre20090115.stm.fi/hm1120740764227/passthru.pdf>

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien sekä muiden erityisryhmien asumispalvelujen kehittämistyöryhmä

Niina Korpelainen, pj.	tilaajapäällikkö	Sosiaalipalvelut
Ritva-Liisa Juntunen	palvelujohtaja	Aikuissosiaalipalvelut
Hanna Tarkiainen	palvelupäällikkö	Aikuissosiaalityö
Hannu Hiekkala	palvelupäällikkö	Sosiaalinen kuntoutus
Heli Peippo	vs. palvelupäällikkö	Vammaispalvelut
Pertti Laakkonen	johtava sosiaalityöntekijä	Päihdepalvelut
Karoliina Virtala	asumispalvelujohtaja	Erityisryhmien asumispalvelut
Mari Kallinen	vs. asumispalvelujohtaja	
Sanna Kallio	palveluohjaaja	
Ulla Turunen	vs. palveluohjaaja	
Marjo Salonen	vastaava hoitaja	
Sirpa Ylätalo	vastaava ohjaaja	Kouvolan huoltokoti
Ossi Ruuskanen	vastaava ohjaaja	Kiurunkujan palveluasunnot
Tarja Hartikainen	hoitaja	
Anneli Jauhiainen	vastaava ohjaaja	Välskärin pienkoti ja Kartanon- tien päivätoiminta
Janna Koponen	vs. vastaava ohjaaja	
Anja Haikonen	asumispalvelujohtaja	Kehitysvammaisten asumispalvelut
Marja-Leena Koskinen	vs. vastaava ohjaaja	Kotikartanon asumisyksikkö
Mirja Piispa	sosiaaliohjaaja	Aikuissosiaalityö
Marjatta Horppu	kehittämissuunnittelija	Perusturva

Asiakasanalyysi. Päihdekuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat

Päihdekuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	2	2	4 (13)
Kuntoutuminen mahdollista	0	1	2	3 (10)
Kuntoutuminen alkanut	0	10	1	11(37)
Kuntoutuminen kesken	0	9	0	9 (30)
Itsenäinen asuminen	0	3	0	3 (10)
Yhteensä (%)	0 (0)	25 (83)	5 (17)	30 (100)

Päihdekuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Asiakkaan nykyinen palvelu	Tehostettu palveluasuminen	Palveluasuminen	Tuettu asuminen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Yhteensä (%)
Avun tarve					
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	3	1	0	0	4 (13)
Kuntoutuminen mahdollista	3	0	0	0	3 (10)
Kuntoutuminen alkanut	7	4	0	0	11 (37)
Kuntoutuminen kesken	2	0	0	7	9 (30)
Itsenäinen asuminen	0	0	0	3	3 (10)
Yhteensä (%)	15 (50)	5 (17)	0 (0)	10 (33)	30 (100)

Päihdekuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	8	0	8 (16)
Kuntoutuminen mahdollista	0	3	0	3 (6)
Kuntoutuminen alkanut	0	1	0	1 (2)
Kuntoutuminen kesken	1	21	0	22 (45)
Itsenäinen asuminen	0	15	0	15 (31)
Yhteensä (%)	1 (2)	48 (98)	0 (0)	49 (100)

Päihdekuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Asiakkaan nykyinen palvelu	Tehostettu palvelu- asuminen	Palvelu- asuminen	Tuettu asu- minen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Yhteensä (%)
Avun tarve					
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	8	0	0	0	8 (16)
Kuntoutuminen mahdollista	3	0	0	0	3 (6)
Kuntoutuminen alkanut	0	1	0	0	1 (2)
Kuntoutuminen kesken	1	0	1	20	22 (45)
Itsenäinen asuminen	0	0	0	15	15 (31)
Yhteensä	12 (24,5)	1 (2)	1 (2)	35 (71,5)	49 (100)

Asiakasanalyysi: Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	2	2	4 (4)
Kuntoutuminen mahdollista	0	20	1	21 (18)
Kuntoutuminen alkanut	1	9	0	10 (9)
Kuntoutuminen kesken	1	58	5	64 (56)
Itsenäinen asuminen	4	11	0	15 (13)
Yhteensä (%)	6 (5)	100 (88)	8 (7)	114 (100)

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Asiakkaan nykyinen palvelu Avun tarve	Tehostettu palvelu-asuminen	Palvelu-asuminen	Tuettu asuminen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	4	0	0	4 (4)
Kuntoutuminen mahdollista	16	4	0	0	21 (18)
Kuntoutuminen alkanut	1	8	0	2	10 (9)
Kuntoutuminen kesken	1	3	5	55	64 (56)
Itsenäinen asuminen	0	0	0	15	15 (13)
Yhteensä (%)	18 (16)	19 (17)	5 (4)	72 (63)	114 (100)

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	4	11	15 (8)
Kuntoutuminen mahdollista	3	58	3	64 (33)
Kuntoutuminen alkanut	4	38	3	45 (23)
Kuntoutuminen kesken	19	49	0	68 (35)
Itsenäinen asuminen	0	1	0	1 (1)
Yhteensä (%)	26 (13)	150 (78)	17 (9)	193(100)

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Asiakkaan nykyinen palvelu	Tehostettu palvelu- asuminen	Palvelu- asuminen	Tuettu asu- minen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Yhteensä (%)
Avun tarve					
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	15	0	0	0	15 (8)
Kuntoutuminen mahdollista	63	1	0	0	64 (33)
Kuntoutuminen alkanut	2	43	0	0	45 (23)
Kuntoutuminen kesken	1	11	7	49	68 (35)
Itsenäinen asuminen	0	0	0	1	1 (1)
Yhteensä (%)	81 (42)	55 (28)	7 (4)	50 (26)	193 (100)

Asiakasanalyysi: Kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakkaat

Kehitysvammaiset toimintakyvyn mukaan ikäryhmittäin (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Toimintakyky/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Erittäin huono	0	1	0	1 (1)
Huono	0	9	3	12 (17)
Kohtalainen	0	14	4	18 (25)
Hyvä	7	30	1	38 (53)
Erittäin hyvä	1	2	0	3 (4)
Yhteensä (%)	8 (11)	56 (78)	8 (11)	72 (100)

Kehitysvammaiset toimintakyvyn mukaan nykyisissä asumispalveluissa (oma tuotanto)

OMA TUOTANTO Asiakkaan nykyinen palvelu Toimintakyky	Tehostettu palvelu- asuminen	Palvelu- asuminen	Asumisen tuki	Yhteensä (%)
Erittäin huono	0	1	0	1 (1)
Huono	0	9	3	12 (17)
Kohtalainen	0	13	5	18 (25)
Hyvä	0	22	16	38 (53)
Erittäin hyvä	0	2	1	3 (4)
Yhteensä (%)	0 (0)	47 (65)	25 (35)	72 (100)

Kehitysvammaiset toimintakyvyn mukaan ikäryhmittäin (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Toimintakyky/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Erittäin huono	1	6	1	8 (6,5)
Huono	4	27	8	39 (31)
Kohtalainen	8	36	5	49 (39)
Hyvä	4	21	3	28 (22,5)
Erittäin hyvä	0	1	0	1 (1)
Yhteensä (%)	17 (13,5)	91 (73)	17 (13,5)	125 (100)

Kehitysvammaiset toimintakyvyn mukaan nykyisissä asumispalveluissa (ostopalvelut)

OSTOPALVELUT Asiakkaan nykyinen palvelu Toimintakyky	Tehostettu palvelu- asuminen	Palvelu- asuminen	Asumisen tuki	Yhteensä (%)
Erittäin huono	8	0	0	8 (6,5)
Huono	39	0	0	39 (31)
Kohtalainen	37	10	2	49 (39)
Hyvä	13	14	1	28 (22,5)
Erittäin hyvä	0	1	0	1 (1)
Yhteensä (%)	97 (78)	25(20)	3 (2)	125 (100)

Asiakkaiden itsearviointi

Päihdekuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin

Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	2	2	4 (7)
Kuntoutuminen mahdollista	1	9	3	13 (21)
Kuntoutuminen alkanut	0	3	0	3 (5)
Kuntoutuminen kesken	3	26	1	30 (50)
Itsenäinen asuminen	0	10	0	10 (17)
Yhteensä (%)	4 (7)	50 (83)	6 (10)	60 (100)

Päihdekuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan

Asiakkaan nykyinen palvelu Avun tarve	Tehostettu palvelu-asuminen	Palvelu-asuminen	Tuettu asuminen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Itsenäinen asuminen	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	4	0	0	0	0	4 (7)
Kuntoutuminen mahdollista	9	0	0	1	3	13 (21)
Kuntoutuminen alkanut	2	0	0	1	0	3 (5)
Kuntoutuminen kesken	1	1	0	14	14	30 (50)
Itsenäinen asuminen	0	0	0	1	9	10 (17)
Yhteensä (%)	16 (27)	1 (2)	0 (0)	17 (28)	26 (43)	60 (100)

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve ikäryhmittäin

Avun tarve/ikäryhmät	18-24	25-64	65-	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	0	12	7	19 (11)
Kuntoutuminen mahdollista	1	24	3	28 (16)
Kuntoutuminen alkanut	3	66	4	73 (43)
Kuntoutuminen kesken	5	42	1	48 (28)
Itsenäinen asuminen	1	2	0	3 (2)
Yhteensä (%)	10 (6)	146 (85)	15 (9)	171 (100)

Mielenterveyskuntoutujien avun tarve asiakkaan nykyisen asumispalvelun mukaan

nykyinen palvelu Avun tarve	Tehostettu palvelu- asuminen	Palvelu- asuminen	Tuettu asuminen yksikössä	Asumisen tuki omassa asunnossa	Itsenäinen asuminen	Yhteensä (%)
Suuri avun tarve, ei kuntoutumista	14	5	0	0	0	19 (11)
Kuntoutuminen mahdollista	14	6	0	8	0	28 (16)
Kuntoutuminen alkanut	19	33	2	19	0	73 (43)
Kuntoutuminen kesken	15	8	9	16	0	48 (28)
Itsenäinen asuminen	2	0	0	1	0	3 (2)
Yhteensä (%)	64 (37,5)	52 (30)	11 (6,5)	44 (26)	0 (0)	171 (100)

